

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1931 kl. 7 f. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om rätt för utomstående vid arbetskonflikter till skadestånd för skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder m. m.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft fyra inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 131 i första kammaren av herr *Petrus Nilsson m. fl.* och nr 193 i andra kammaren av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.* samt nr 129 i första kammaren av herr *Trygger m. fl.* och nr 186 i andra kammaren av herr *Lindman m. fl.*

I motionerna I:131 och II:193, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lagstiftningsåtgärder för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet står utanför arbetskonflikt, men likväl oförskyllt tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktas mot honom, samt snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag i ärendet.

I motionerna I:129 och II:186, vilka jämväl äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter utvidgas till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningssätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida, samt att riksdagen samtidigt måtte anhålla, att förslag i ärendet föreläggas senast nästkommande års riksdag.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för berörda yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet, i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttrande av socialstyrelsen. Utskottet har därjämte lämnat Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Svenska handelsarbetareförbundet, Stockholms kaféidkareförening, Sveriges hotell- och

restaurangpersonals förbund, Sveriges målaremästareförening, Svenska målareförbundet, Stockholms transportarbetarefackförening, Svenska livsmedelsarbetareförbundet och Svenska transportarbetareförbundet tillfälle att yttra sig över motionerna I: 129 och II: 186. De yttranden, som i anledning härav kommit utskottet tillhanda, finnas fogade såsom bilagor vid detta utlåtande; och tillåter sig utskottet hänvisa till desammas innehåll.

Riksdagen
1929.

Motioner.

Vid 1929 års riksdag väcktes inom riksdagens båda kamrar likalydande motioner, nr 12 i första kammaren av herr Frändén m. fl. och nr 21 i andra kammaren av herr Nygren m. fl., vari hemställdes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lämpligaste lagstiftningsåtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt, varvid frågan om skadestånd till näringsidkare, som drabbades av i motionen berörda övergrepp, måtte särskilt beaktas, samt därefter för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet.

Till stöd för berörda yrkande anförde motionärerna bland annat:

Under senare år har det blivit alltmera vanligt, att i de på arbetsmarknaden pågående striderna mellan företagare och i företagen anställda arbetare kampmetoder tillgripas, vilka icke rikta sig omedelbart mot motståndare i arbetskonflikt utan jämväl mot utomstående part. Sålunda har det ofta hänt, att någon i arbetskonflikt invecklad organisation sökt ernå exempelvis köpmäns och hantverkares medverkan i stridsåtgärderna genom att förmå dem att icke köpa eller sälja ett bojkottat företags alster eller att icke tillhandahålla varor till av en eller annan anledning misshagliga personer eller företag.

Mot dylika krav är det varuförmedlarnas skyldighet att i eget, samhällets och konsumenternas intresse resa ett bestämt motstånd. Handelns centrala uppgift är nämligen att förmedla varuutbytet mellan producent och konsument. Skall den uppgiften rätt kunna fyllas, är det nödvändigt, att handelns frihet hävdas och att köpmännen behandla alla kunder lika. De varor, konsumenterna önska köpa, är det detaljhandelns plikt att tillhandahålla, och varje kund har självklar rätt att bliva betjänad. Denna ståndpunkt synes så naturlig och rättfärdig, att det aldrig borde kunna bli tal om dess frångående. Ty vart skulle det leda hän, om varudistributionen bleve engagerad i allehanda politiska, sociala och ekonomiska strider?

Landets köpmannakår har också vid upprepade tillfällen genom sina organisationer hävdat sin principiella neutralitetsståndpunkt på detta område och med kraft framhållit, att den ståndpunkten bör vara lika orygglig, från vilket håll försök än månne göras att utnyttja varudistributionen för ovidkommande angelägenheter.

Då varuförmedlarna intagit dylik neutral ställning, har det emellertid gång efter annan inträffat, att de själva blivit utsatta för förföljelser genom anordnandet av försäljningsbojkott av ifrågavarande köpmäns affärer, dels genom meddelanden till allmänheten, dels genom utsättande av poster, vilka sökt hindra personer från att göra inköp i affärerna.

Ifrågavarande slag av bojkottsåtgärder torde enligt nu gällande rätt icke i och för sig vara lagligen förbjudna. Endast om straffbart svek, våld eller hot användes för bojkottens genomförande lär dylik åtgärd kunna beivras med stöd av lag. Särskilt synes böra framhållas, att hot om tillfogande av ekonomisk skada, vilket i förevarande avseende har den största praktiska betydelsen, icke är lagstridigt, där det hotas med rättsenliga ehuru skadegörande åtgärder,

såsom underlåtande att göra affärer med en handelsidkare och försök att för-
må andra att icke göra sådana affärer.

Bestämmelsen i första paragrafen i förordningen av den 18 juni 1864 ang.
utvidgad näringsfrihet att svensk man och kvinna är, med de undantag och
inskränkningar samt under de villkor i övrigt, som i förordningen upptagas,
berättigad att i stad eller å landet idka handels- eller fabriksrörelse, hantverk
eller annan hantering, blir mer eller mindre en föreskrift på papperet där före-
tagar- eller arbetarorganisationer ha laglig möjlighet att med effektivt ekono-
miskt tvång bestämma, om och i vilken utsträckning en affärsrörelse skall få
bedrivas. För att förlåna den i nyss anförda lagrum stadgade rätten till fritt
idkande av näring behöfligt skydd synes ett ingripande i lagstiftningsväg mot
vissa bojkottsåtgärder vara av nöden. Dessa obehöriga ingrepp i näringsfri-
heten stå nämligen i uppenbar strid mot de bärande principerna i 1864 års åbe-
ropade förordning. De äro dessutom synnerligen besvärande för varuförmed-
lingen, vars funktion givetvis störes genom försöken att få handelsidkare och
andra näringsutövare att taga parti i allehanda arbetskonflikter, som äro dem
ovidkommande. Det är uppenbart, att det här ej uteslutande eller ens företrä-
desvis gäller ett köpmanna- och näringsidkareintresse, utan att det i lika stor
utsträckning är en olägenhet för konsumenterna att icke fritt och efter eget
bedömande få köpa de varor, de önska, eller benytta sig av de inköpskällor, de
själva bestämma. Detta är i hög grad stötande för borgerlig svensk rättsupp-
fattning och frihetskänsla, och bör det därför vara en samhällsangelägenhet av
vikt, att dessa ideliga och irriterande störningar av omsättningslivet före-
byggas.

Det bör sålunda kunna anses som ett rimligt och berättigat krav, att stats-
makterna ägna denna fråga sin uppmärksamhet och söka tillskapa lagliga ga-
rantier till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt och detta
helst i sådan form, att de organisationer eller enskilda, som igångsätta och ge-
nomföra bojkottsövergrepp mot neutral part, göras ekonomiskt ansvariga för
de skadeverkningar, som därav kunna uppstå.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna, begärde yttrande över de-
samma av socialstyrelsen. I sitt i ärendet avgivna yttrande anförde socialsty-
relsen i huvudsak.

*Social-
styrelsen.*

De primära och väsentliga kampmedlen vid arbetskonflikter, strejker och
lockouter, finnas i regel, till vinnande av åsyftad effektivitet, böra förbindas
med vissa kompletterande stridsåtgärder. Genom blockad söker sålunda ar-
betarsidan hindra arbetsgivaren värva ny arbetskraft, och genom hänvändelse
till sina kolleger söker arbetsgivaren hindra sina dittillsvarande arbetare att
finna nya arbetstillfällen. Redan härmed utvidgas kampen till att beröra
kretsar, som ehuru vanligen icke helt ointresserade i striden, dock icke äro att
hänföra till de stridande parterna. Utöver nu antydda åtgärder, som rätt all-
mänt torde betraktas såsom nödvändiga komplement till strejken eller lockou-
ten, finner man sig ej sällan, särskilt givetvis vid långvariga konflikter, för-
anlåten att skärpa striden genom tillgripande av allehanda, själva arbetsinstäl-
lelsen mer eller mindre ovidkommande åtgärder. Man försöker sålunda på
olika sätt förhindra eller försvåra fortsättandet av motpartens förvärvsverk-
samhet eller att göra densamma förlustbringande. Här åsyftade åtgärder rikta
sig ofta mot motpartens, ibland också hans personals förbindelser med yrkes-
idkare inom andra näringsgrenar, t. ex. leverantörer, återförsäljare, transport-
företag och näringsställen. Härigenom indragas i striden uppenbart utom-
stående personer, och uppkomma då de fall, som närmast torde åsyftas av mo-
tionärerna. Emellertid stannar det ej alltid vid dylika åtgärder, utan utvidgas

stundom kampen till att även påkalla den stora allmänhetens, i regel likväl passiva medverkan. I förhållandenas natur ligger, att det förnämligast är arbetarparten, som har möjlighet att utnyttja här antydda kampmedel av så att säga sekundär natur.

Otvivelaktigt torde användandet under arbetskonflikter av stridsåtgärder mot tredje man vara att beteckna såsom en kränkning av det förhållande av fred och hänsyn, som bör råda samhällsmedlemmarna emellan. Med den utveckling, det fackliga organisationsväsendet numera nått, kunna också dylika kränkningar få en betydande omfattning och skärpa. För den stora allmänheten, som genom ifrågavarande stridsåtgärder hindras från att begagna lämpliga eller kanske nära nog oersättliga möjligheter till inköp, förtäring eller samfärdsel, måste dessa åtgärder givetvis i många fall förefalla mycket besvärande och förgälsäckande. Det är sålunda väl begripligt, att man å många håll anser sig ha grundad anledning påkalla statens ingripande till skydd för tredje mans neutralitet i arbetstvister.

Med erkännande av rättmätigheten utav nu berörda krav må likväl beträffande detsamma framställas vissa reflexioner.

Alla slag av strider på arbetsmarknaden måste överhuvud taget anses såsom ett samhällsont — näringslivets komplicerade mekanism bringas genom dem mer eller mindre i olag, och samhället tillskyndas skador och förluster. Även tredje mans intressen få därvid ofta, utan att någon stridsåtgärd riktas mot honom, sitta hårt emellan, exempelvis genom uteblivna leveranser, minskad försäljning eller lamslagen trafik. De skadeverkningar, som arbetsinställelserna direkt och indirekt giva upphov åt, torde oftast vara ojämförligt större än de, som härflyta ur stridsåtgärderna mot tredje man. Detta oaktat har samhället hittills i stort sett fått finna sig i de olägenheter, arbetsstriderna förorsaka, och åtnöja sig med lagstiftningsåtgärder till förekommande eller förkortande av arbetsstriderna; endast mer undantagsvis har lagstiftningen repressiv karaktär. Dessa strider ha ganska allmänt betraktats såsom oundvikliga faser i kampen för den ekonomiska och sociala utvecklingen, och därtill har kommit, att man stått rådvill i fråga om lämpliga medel för deras stävjande.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter är det förklarligt, att stridsåtgärderna mot tredje man icke blivit föremål för lagstiftarens uppmärksamhet. Det synes även icke utan skäl kunna ifrågasättas, huruvida nämnda stridsåtgärder lämpligen kunna och böra göras till föremål för särskild lagstiftning, oberoende av övriga, mer betydelsefulla problem på området. Arbetsinställelserna medföra, såsom ovan berörts, så stora och svåra olägenheter, att de utan tvivel under den närmare framtiden allt fortfarande komma att påkalla statsmakternas uppmärksamhet, och vad som göres till deras motverkande kommer givetvis i regel också att förminska antalet fall av stridsåtgärder mot tredje man.

Enligt motionerna skulle den åsyftade utredningen särskilt avse frågan om skadestånd åt näringsidkare, som drabbas av stridsåtgärder mot tredje man. Skola statsmakterna reagera mot dylika åtgärder genom särskild lagstiftning, synes denna också knappast kunna gå ut på annat än åläggande, med eller utan straffansvar, för den, som uppmanat till bojkott eller dylikt mot tredje man, att utgiva skadestånd till denne. Söker man se till, huru en lagstiftning av antydd innebörd skulle komma att te sig i tillämpningen, torde man emellertid få anledning till tvekan om dess effektivitet.

Såsom förut påpekats, torde kränkningar av tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister väsentligen kunna förväntas från arbetarsidan. Av den enskilda arbetaren lär emellertid något avsevärt skadestånd endast mer sällan kunna

påräknas, varför den kränkte i regel blott skulle kunna vända sig mot vederbörande fackliga organisation. För närvarande undertecknas också uppmaningar till bojkott vanligen av sådan organisation — tillhör arbetarparten landsorganisationen, skall bojkotten förklaras av vederbörande förbundsstyrelse — men skulle lagstiftning av ifrågavarande innebörd genomföras, lär man kunna förvänta, att annat tillvägagångssätt väljes. En enkel notis i arbetarpressen, meddelande att en viss affär säljer till strejkbrytare vid visst företag, skulle väl antagligen få ungefär samma verkan som en formlig bojkottförklaring. Att märka är för övrigt, att alla tryckta meddelanden stå under tryckfrihetsförordningens hägn och sålunda ej kunna giva upphov till ansvar i andra fall, än där nämnda författning stadgar sådant. Anmärkas må slutligen, att i mindre samhällen med övertvägande arbetarbefolkning — här åsyftade bojkottåtgärder torde i sådana samhällen ha sin största betydelse — torde personliga meddelanden från man till man sannolikt göra tillfyllest.

Att genom lagstiftning verksamt trygga tredje mans neutralitet i arbetskonflikter torde sålunda möta avsevärda svårigheter. — — — — —

Om man bortser från lagstiftningsåtgärder, synes man möjligen ha skäl ifrågasätta, om icke förbättrad sammanslutning jämte ökat inbördes stöd inom de grupper av näringsidkare, som särskilt äro utsatta för ifrågavarande övergrepp, skulle vara ägnade att i avsevärd mån tillgodose motionernas syfte. I likhet med industriens arbetsgivare skulle nämnda näringsidkare på sådant sätt kunna till sitt försvar få till stånd ett slags ömsesidig försäkring, och blotta tillvaron av en dylik anordning, som ju gjorde bojkott mer eller mindre verkninglös, skulle antagligen verka i viss mån återhållande på dem, på vilka det ankommer att besluta om sådan åtgärd.

Utskottet yttrade i sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 42:

Utskottet.

Den kränkning av tredje mans rätt till neutralitet i konflikter mellan arbetsgivare och arbetare, som stundom förekommer, anse motionärerna vara av den allvarliga beskaffenhet, att ett ingripande av statsmakterna i lagstiftningsväg är av behovet påkallat. Motionärerna ifrågasätta, huruvida icke de organisationer eller enskilda, som igångsätta och genomföra bojkottövergrepp mot neutral part, böra genom lagstiftning göras ekonomiskt ansvariga för de skadeverkningar, som därav kunna uppstå.

Såsom framgår av socialstyrelsens till utskottet lämnade yttrande i ärendet har styrelsen icke ansett sig kunna tillstyrka motionerna. Styrelsen har bland annat anfört följande:

Utskottet kan i huvudsak giva sin anslutning till de synpunkter, som socialstyrelsen anfört, och kan följaktligen icke tillstyrka riksdagen att bifalla de föreliggande motionerna. En lagstiftning av det slag, som påyrkats av motionärerna, skulle säkerligen icke nämnvärt inverka på de förhållanden, varom här är fråga. Möjligheterna att kringgå densamma äro nämligen uppenbara. Men det finnes å andra sidan all anledning att befara, att lagstiftningen skulle komma att utnyttjas på ett otillbörligt sätt i konflikterna på arbetsmarknaden och sålunda bidra till en ytterligare skärpning av motsättningsarna mellan arbetsgivare och arbetare. Utan att vara ägnade att skänka ett effektivt skydd åt tredje mans rätt till neutralitet i dessa konflikter, skulle verkningarna av en sådan lagstiftning sannolikt försvåra de strävanden, som för närvarande pågå på samförståndets väg skapa förutsättningar till förbyggande av de i tredje mans rätt indirekt men djupt ingripande arbetskonflikter, om vilka socialstyrelsen erinrat i sitt ovan återgivna yttrande.

De i motionerna antydda förhållandena torde för övrigt icke göra sig gäl-

lande i den omfattning, att de kunna motivera ett ingripande från lagstiftningsmaktens sida. De ledande arbetsgivar- och arbetarorganisationerna hava i allmänhet intet intresse av att indraga »tredje man» i de konflikter, som uppstå dem emellan. Med hänsyn till den allmänna opinionen är det tvärtom angeläget för dem att sörja för att inga åtgärder vidtagas, som kunna vara ägnade att kränka deras rätt, vilka kunna göra anspråk på att få hävda neutralitet i dylika konflikter.

Vad arbetarparten beträffar — det är mot denna part, som motionärerna uteslutande rikta sig — har skyldighet ålagts de för organisationernas verksamhet ansvariga styrelserna att övervaka underavdelningarnas åtgöranden. Såväl landsorganisationens som de till densamma anslutna förbundens stadgar föreskriva sålunda, att strejk-, blockad- och bojkottåtgärder icke få vidtagas med mindre vederbörande förbundsledning givit tillstånd därtill. I betraktande av fackföreningsrörelsens stora omfattning kan det naturligtvis inträffa, att enstaka underavdelningar eller medlemsgrupper icke taga hänsyn till dessa föreskrifter, men erkännas måste, att föreskrifterna i stort sett efterlevats. I den mån anledning finnes att antaga, att de av motionärerna åberopade förhållandena framdeles göra sig gällande, skall säkerligen en fortsatt upplysnings- och uppfostringsverksamhet visa sig vara det verksamaste medlet att förebygga åtgärder av det slag, varom motionärerna ordat.

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att motionerna icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Reservationer.

Reservationer avgåvos *dels* av herr Westman m. fl., som hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning, huruvida och på vad sätt lagstiftningsåtgärder kunde vidtagas för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet stode utanför arbetskonflikt, men likväl oförskyllt tillfogades skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktades mot honom,

dels ock beträffande motiveringen av herr Almqvist m. fl.

Till stöd för sitt yrkande anförde herr Westman m. fl. bland annat:

Det kan icke förnekas, att fall förekomma, då tredje man, som helt och hållet står utanför arbetskonflikt, oförskyllt tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som från stridande parts sida riktas mot honom.

I sitt till utskottet avgivna utlåtande har socialstyrelsen härom anført följande: — — — — —

På anförda skäl avstyrker emellertid styrelsen lagstiftning till skydd mot dylika åtgärder. För tredje man, som genom dem lider skada, förordar styrelsen endast den utväg för vinnande av ökat rättsskydd, att de grupper av näringsidkare, som särskilt äro utsatta för ifrågavarande övergrepp, böra söka åstadkomma förbättrad sammanslutning jämte ökat inbördes stöd.

När styrelsen på detta sätt vill göra en medborgares möjlighet att få åtnjuta rättsskydd beroende av den maktställning han kan bereda sig med likaställas hjälp, synes denna ståndpunkt stå i strid med rättsstatens idé.

Med statens uppgift att upprätthålla rättssäkerheten överensstämmer ej heller, att staten, i förlitande på att arbetsstridernas antal skall minskas, underlåter att vidtaga åtgärder för att meddela rättsskydd i de fall, då arbetsvist verkligen utbryter och rättsskydd visar sig vara erforderligt. Lika litet synes det vara en tillfredsställande utväg att göra den utomståendes ekono-

miska trygghet beroende av de stridande arbetar- och arbetsgivarorganisationernas goda vilja.

Reservanterna förbise ej, att det kommer att vara förenat med åtskilliga svårigheter att åstadkomma en lagstiftning i syfte att skydda tredje mans neutralitet vid arbetskonflikter.

Från början synes det emellertid stå klart, att man vid en dylik lagstiftning bör undvika att på något som helst sätt utforma den till ett vapen mot vare sig arbetarnas eller arbetsgivarnas organisationer eller att giva den karaktären av strafflag.

Den ifrågasatta lagstiftningen synes böra begränsas till att meddela regler om skadeståndsskyldighet gentemot tredje man. En dylik skyldighet torde böra inträda huvudsakligen i de fall, att blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd vidtages för att vid arbetskonflikt med kränkning av föreningsrätten tvinga någon, som står utanför konflikten, att inträda i eller utträda ur organisation av arbetare eller arbetsgivare eller att dylik stridsåtgärd tillgripes för att tvinga sådan person att underkasta sig ekonomiska uppoffringar för att understödja endera parten eller då maning i en eller annan form att delta i stridsåtgärd ställes till annan än den stridande organisationens medlemmar.

Herr Almkvist m. fl. ansåg, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Den kränkning — — — kunna uppstå.

Utskottet anser det vara av erfarenheten bestyrkt, att kränkning av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter icke sällan förekommer. Det torde även vara obestriddt, att denna kränkning understundom äger rum under former, som äro ägnade att i särskild grad tilldraga sig allmän uppmärksamhet, medföra förluster och framkalla känslor av otrygghet i den borgerliga näringsens utövande hos dem, som utan sin förskyllan bli lidande av blockad eller bojkottåtgärder, samt irritation och missnöje bland dem, som drabbas av stridsmetodernas indirekta följder.

Emellertid torde det av motionärerna berörda spörsmålet vara, på sätt socialstyrelsen i sitt yttrande framhåller, ett bland de mera komplicerade på sociallagstiftningens område på grund av de svårigheter, som i detta fall möta för lagstiftningens effektiva upprätthållande. Möjligheterna att kringgå eventuella bestämmelser äro nämligen både många och lätt tillgängliga. En bojkott mot t. ex. en näringsidkare kan lätt igångsättas utan att formliga bevis på åtgärdens ursprung och verkningar kunna erhållas.

Vid sådant förhållande anser utskottet det böra undersökas, huruvida icke en lösning kan vinnas på annan väg, exempelvis genom avtal därom arbetsgivar- och arbetarorganisationer emellan.

I detta avseende finner sig utskottet böra erinra därom, att på initiativ av den nuvarande socialministern en delegation blivit tillsatt i syfte att främja samförstånd mellan parterna på arbetsmarknaden och humanisera striderna på det produktiva livets områden.

Därest genom denna delegation en lösning kunde vinnas av frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, skulle en verkligt betydelsefull insats bliva gjord. Och detta så mycket hellre, som en överenskommelse härutinnan mellan parterna med all sannolikhet skulle komma att erhålla en högre grad av effektivitet än den i motionerna förordade åtgärden.

Intill dess, att en undersökning blivit verkställd, huruvida icke en lösning kan vinnas på nu angivna väg, anser sig utskottet icke böra biträda det av motionärerna framställda förslaget.

Riksdagen. Vid motionernas behandling i riksdagen godkände första kammaren — efter lottning — den av herr Westman m. fl. angivna reservationen, under det att andra kammaren biföll utskottets hemställan med uteslutande av dess motivering. Till följd härav förföll frågan.

**Utredning
om tredje
mans rätt
till neutralitet i arbetskonflikter.**

Den 22 november 1929 uppdrog Kungl. Maj:t åt professorn Ragnar Bergendal att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande vissa, med frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spörsmål.

Vid ärendets behandling anförde chefen för socialdepartementet statsrådet Lübeck — efter redogörelse för frågans prövning vid 1929 års riksdag ävensom för innehållet i en av Sveriges köpmannaförbund till arbetsfredsdelegationen ingiven framställning i ämnet, vilken framställning delegationen funnit ligga utanför ramen av dess uppdrag — följande:

Den offentliga diskussion, som sålunda och i övrigt förekommit i frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister, har oftast haft sin utgångspunkt i särskilda fall av övergrepp, mot vilka rättsmedvetandet hos stora befolkningsgrupper reagerat. Härav har följt, att man för det mesta rört sig med mera allmänt formulerade önskemål och begrepp. Vad man velat hindra med en önskad lagstiftning synes i allmänhet huvudsakligen hava varit stridsåtgärder för att tvinga den, som står och vill stå utanför en konflikt, antingen att träda in i eller ut ur en av striden berörd organisation av arbetare eller arbetsgivare eller att underkasta sig ekonomiska uppoffringar för understödande av endera parten eller att över huvud på ett eller annat sätt delta i striden. En fredlig medborgare, vilken vill vara neutral i en arbetskonflikt, borde icke behöva utsättas för förluster, ja kanske riskera sin välfärd, genom tvång från andra medborgares sida. Till förhindrande härav synes man emellertid i allmänhet icke vilja förorda straffansvar utan snarare stadgande av skyldighet att ersätta genom neutralitetskränkningen vållad skada. Anspråken på dylik lagstiftning uppställas icke ensidigt, utan de rikta sig mot tvångsåtgärder från båda parternas sida, låt vara att arbetarepartens åtgöranden varit de i praktiken och diskussionen mest framträdande.

De sålunda framställda anspråken på åtgärder för tryggande av tredje mans rätt framstå i och för sig såsom skäligen. Då det gäller att söka bot för antydde missförhållanden, möter man emellertid omedelbart i det föregående antydde svårigheter med hänsyn till ärendets oklara läge. Uppenbarligen är det därför i första hand angeläget att söka klarlägga de avsedda missförhållandenas art och omfattning. Därjämte bör undersökas, i vilken utsträckning redan gällande lagstiftning bereder möjlighet till ingripande, samt anledningen till att sådant ingripande hittills icke i avsevärd utsträckning synes hava förekommit. Slutligen bör noggrant övervägas, vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder, som äro ur lagteknisk synpunkt möjliga, och den sannolika effektiviteten därav.

Först när utredning i dessa avseenden föreligger, blir det möjligt att bilda sig en uppfattning om de åtgärder, som ur allmän synpunkt befinnas kunna

och böra ifrågakomma. Man bör också kunna förvänta, att med undersökningsresultatet som underlag överläggningar mellan huvudparternas organisationer skola med framgång kunna upptagas i syfte att söka undgå stridsmetoder sådana som de, vilka här äro i fråga.

Ifrågavarande utredning pågår alltjämt.

I det utlåtande, som utskottet vid 1929 års riksdag avgav i anledning av då väckta motioner om lagstiftning för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, förklarade sig utskottet, som ovan nämnts, icke kunna tillstyrka bifall till berörda motioner. De skäl, som därvid voro avgörande för utskottets ställningstagande, voro i huvudsak följande. En lagstiftning av det slag, som påyrkats, skulle säkerligen icke nämnvärt inverka på de förhållanden, varom vore fråga, då möjligheterna att kringgå densamma vore uppenbara. Däremot funnes all anledning att befara, att lagstiftningen skulle komma att utnyttjas på ett otillbörligt sätt i arbetskonflikterna och sålunda bidra till en ytterligare skärpning av motsättningarna mellan arbetsgivare och arbetare. De förhållanden, som enligt motionärernas åsikt nödvändiggjorde en lagstiftning på området, gjorde sig säkerligen icke gällande i den omfattning, att de kunde motivera ett ingripande från lagstiftningsmaktens sida, särskilt som det med hänsyn till den allmänna opinionen låge i de ledande organisationernas intresse, att inga åtgärder vidtoges, som kunde vara ägnade att kränka deras rätt, vilka kunde göra anspråk på att få hävda neutralitet i arbetskonflikter. Vad arbetarparten beträffade ålåde det de ansvariga styrelserna att övervaka underavdelningarnas åtgöranden, och de föreskrifter, som lämnades av de ansvariga organen, bleve i stort sett efterlevda. En fortsatt upplysnings- och uppfostringsverksamhet skulle säkerligen visa sig vara det verksammaste medlet att förebygga åtgärder av ifrågavarande art, i den mån de av motionärerna åberopade förhållandena framdeles skulle göra sig gällande.

De yrkanden, som framförts i de nu föreliggande motionerna I:131 och II:193, synas i huvudsak hava samma räckvidd som de framställningar i ämnet, vilka förelågo till behandling vid 1929 års riksdag, under det att i motionerna I:129 och II:186 krävas lagstiftningsåtgärder icke blott till skydd för tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter utan överhuvud taget till värn mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationerna.

De skäl, som utskottet tidigare anfört mot införande av lagbestämmelser till skydd för tredje man i berörda avseende, äga enligt utskottets förmenande alltjämt berättigande. Några nya omständigheter, som skulle kunna föranleda utskottet att frångå sin förut i ämnet intagna ståndpunkt, hava icke förebragts.

Vad angår frågan om lagstiftningsåtgärder mot förmenta övergrepp i övrigt från de fackliga organisationernas sida göra sig samma synpunkter gällande. I den mån övergrepp av den art, som antydes i motionerna I:129 och II:186, verkligen förekomma, giver gällande lag möjligheter att beivra desamma. En skärpning eller utvidgning av lagstiftningen på detta område skulle utan tvivel ogynnsamt inverka på förhållandet mellan parterna på arbetsmarknaden och

Utskottet.

motverka de samförståndssträvanden, som kännetecknat utvecklingen på detta område på senare tid.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 april 1931.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman*, *Sigfrid Hansson**, *Österström*, *von Geijer**, *Hagman*, *Nordborg**, *Gustaf Tamm** och *Olof Carlsson*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar*, *Magnusson* i Skövde*, *Hage*, *Andersson* i Rasjön, *Johanson* i Stockholm*, *Johanson* i Hallagården, *Petersson* i Lerbäcksbyn och *Sandström* i Nyland.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar *Westman* och *Johanson* i Hallagården, som ansett, att utskottets yttrande bort från kantrubriken sid. 9 erhålla följande lydelse:

Av den utredning, som vid 1929 och detta års riksdagar förebragts inför utskottet, har framgått, att ej sällan fall förekomma, då tredje man, som helt och hållet står utanför en arbetskonflikt och ej har något intresse däri, tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktas mot honom från de i arbetskonflikten invecklade parternas sida. Ofta är den ekonomiska skada, som på detta sätt tillskyndas en utomstående, för honom mycket kännbar, stundom ödeläggande för hans framtid. Denna skada tillskyndas ej sällan personer endast av den anledning, att de utöva medborgerliga rättigheter, som tillerkänts dem i svensk lag. De personer, som utsätts för dylik skada, äro i många fall föga motståndskraftiga.

Ehuru all anledning finnes att med tillfredsställelse erkänna, att ledningarna för de centrala organisationerna på arbetsmarknaden icke vilja försvara övergrepp och orättfärdigheter, som begås av deras medlemmar, har det visat sig, att ekonomisk trygghet för en medborgare, som står helt och hållet utanför en

arbetskonflikt, ej säkerställes, om den göres beroende av de stridande arbetar- och arbetsgivarorganisationernas goda vilja. Även på detta område av samhällslivet bör staten fullgöra sin uppgift att meddela rättsskydd åt medborgare i den omfattning, som erfordras för att upprätthålla den medborgerliga säkerheten.

Om alltså en lagstiftning för att skydda tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter i vårt land ej längre synes kunna umbäras, bör man tydligen undvika att på något som helst sätt utforma den till ett vapen mot vare sig arbetarnas eller arbetsgivarnas organisationer.

När man, som en följd av näringslivets ändrade förhållanden, avser att utsträcka lagstiftningen till det område, som beröres av arbetskonflikterna, synes man böra framgå med så stor försiktighet, att man förebygger ogrundade misstankar, att bakom varje lagstiftningsåtgärd på detta område skulle ligga det syfte, mot vilket utskottet alltså uttalat sig.

Den lagstiftning, som utskottet förordar, synes därför enligt utskottets mening böra inskränkas till att avse tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter eller det fall, där statens plikt att meddela rättsskydd för den svage synnerligen tydligt framträder. Enligt utskottets mening bör ytterligare den begränsningen göras, att den tilltänkta lagstiftningen ej erhåller strafflags natur utan endast avser att meddela skadeståndsskyldighet gentemot tredje man. En dylik skyldighet torde böra inträda huvudsakligen i de fall,

1) att blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd vidtages för att vid arbetskonflikt med kränkning av föreningsrätten tvinga någon, som står utanför konflikten, att inträda i eller utträda ur organisation av arbetare eller arbetsgivare eller

2) att dylik stridsåtgärd tillgripes för att tvinga sådan person att underkasta sig ekonomiska uppoffringar för att understödja endera parten eller

3) då maning i en eller annan form att deltaga i stridsåtgärd ställes till annan än den stridande organisationens medlemmar.

När utskottet ej anser sig kunna tillstyrka, att ifrågavarande lagstiftning skulle erhålla strafflags natur, vill utskottet framhålla, att därest någon medlem av en organisation genom sitt handlingssätt föranleder domfäst skadeståndsansvar, det torde ligga i organisationens eget intresse att icke vidare anlita honom för sina syften eller att i svårare fall utesluta honom.

Såsom i utskottets utlåtande tidigare omnämnts, pågår för närvarande inom socialdepartementet utredning rörande vissa med frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter sammanhängande spörsmål. Denna utredning har emellertid igångsatts efter det att 1929 års riksdag avlagit det inom utskottet i reservation framförda yrkandet, att riksdagen måtte begära, att en dylik utredning skall verkställas. Under sådana förhållanden föreligger för riksdagen ej säker anledning att förvänta, att Kungl. Maj:t på grundval av den pågående utredningen kommer att förelägga riksdagen förslag i ärendet. Det framgår ej heller av lämnade uppgifter, när det påbörjade utredningsarbetet beräknas bliva slutfört.

Skäl synas därför förefinnas, att riksdagen angiver den ståndpunkt, som

riksdagen intager med avseende å önskvärheten att snarast möjligt förslag i ärendet föreläggas riksdagen.

Utskottet får alltså hemställa,

A) att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I:131 och II:193, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning rörande lagstiftningsåtgärder för att bereda rätt till skadestånd för den, som helt och hållet står utanför arbetskonflikt, men likväl oförskyllt tillfogas skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder, som riktas mot honom, snarast möjligt för riksdagen förelägga förslag i ärendet; samt

B) att motionerna I:129 och II:186, i den del de icke besvarats genom vad under föregående punkt hemställts, ej måtte vinna riksdagens bifall.

2) av herrar *Österström* och *Andersson* i Rasjön, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Utskottet finner det ådagalagt, att i konflikter mellan arbetsmarknadens parter förekommit och alltjämt förekomma sådana kampåtgärder, som rikta sig mot och äro ägnade att skada utomstående tredje mans rätt. Dessa stridsåtgärder måste i hög grad oroa den allmänna meningen. Det är även ett viktigt samhällsintresse att söka undanröja desamma. Såväl arbetsgivare som arbetare äro ansvariga för ansträngningar att indraga utanför striderna stående medborgare i kampen på arbetsmarknaden. Även om det naturligen är lättast att leda i bevis sådana obehöriga påtryckningar från arbetarpartens sida liksom också arbetarnas åtgärder i dylikt syfte äro ägnade att tilldraga sig den största allmänna uppmärksamheten, måste lagstiftningen och samhällsorganen, i den mån de reagera häremot, lika bestämt vända sig mot *båda* parternas åtgöranden.

Utskottet finner det dock angeläget att i detta sammanhang understryka, att svårigheterna att genom *lagstiftningsåtgärder* vinna ett önskvärt resultat och en ändring till godtagbara förhållanden på detta område äro mycket stora. Även om dessa svårigheter icke böra få på ett avgörande sätt stå i vägen för ett samhällsingripande, därest ett sådant ingripande blir nödvändigt, därför att andra åtgärder icke föra till målet, ligger det dock den största vikt uppå att icke den allmänna opinionen bibringas den föreställningen, att vägen ligger klar enbart genom att nya lagbestämmelser skapas. I detta fall torde man nämligen nödvändigtvis böra räkna med alldeles speciella svårigheter att kunna hindra, att lagstiftningen kringgås.

Den 22 november 1929 beslöt dåvarande regeringen en noggrann undersökning av detta betydelsefulla problems olika detaljer. Socialminister Lübeck, på vilkens föredragning denna undersökning beslöts, fastslog i statsrådsprotokollet, att man i diskussionen i ämnet hittills rört sig med mera allmänt formulerade önskemål och begrepp. Det vore följaktligen i första hand angelä-

get att söka klarlägga de påtalade missförhållandenas art och omfattning. Desslikes borde undersökas, i vilken utsträckning redan gällande lagstiftning bereder möjlighet till ingripande samt anledningen till att sådant ingripande icke i avsevärd utsträckning synes hava förekommit. Slutligen borde noggrant övervägas, vilka ytterligare lagstiftningsåtgärder, som äro ur lagteknisk synpunkt möjliga, och den sannolika effekten därav. Socialminister Lübeck, med vilken övriga statsrådets ledamöter förenade sig, fastslog därjämte, att först när utredning i dessa avseenden föreligger, blir det möjligt att bilda sig en uppfattning om de åtgärder, som ur allmän synpunkt befinnas kunna och böra ifrågakomma. Och det tillades, att man bör kunna förvänta, att med undersökningsresultatet som underlag överläggningar mellan huvudparternas organisationer skola med framgång kunna upptagas i syfte att söka undgå stridsmetoder sådana som dem, vilka här äro ifråga.

Enligt utskottets mening har innehållet i detta uttalande till statsrådsprotokollet alltjämt giltighet. Utredningen enligt dessa direktiv pågår alltfört och beräknas giva resultat i en nära framtid. Utskottet understryker den enhärliga regeringsdeklarationen av den 22 november 1929, att först sedan den då beslutade utredningen föreligger blir det möjligt att bilda sig en uppfattning, huruvida och på vilket sätt åtgärder i denna sak böra vidtagas.

Utskottet kan under sådana förhållanden icke finna det lämpligt att, innan denna nödvändiga klarläggning av frågan förebragts, förorda en så oklar och vittsvävande utvidgning av direktiven för utredningen, som föreslås i motionen 129 i första kammaren av herr Trygger m. fl. och nr 186 i andra kammaren av herr Lindman m. fl. Icke heller kan utskottet tillstyrka, att, som föreslås i motionerna 131 i första kammaren av herr Petrus Nilsson m. fl. och 193 i andra kammaren av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl., riksdagen i närvarande läge skulle föregripa pågående utredning och prövningen av dess resultat genom ställningstagande redan nu till frågan om skadeståndsplikten mot tredje man, alldenstund denna detalj finnes uttryckligen upptagen bland dem, som utredningsmannens uppdrag innefattar.

På grund av vad som sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

3) av herrar *von Geijer, Nordborg, Tamm, Magnusson* i Skövde, *Petersson* i Lerbäcksbym och *Sandström* i Nyland, vilka anförde:

Vad i motionerna och i de vid desamma fogade bilagorna anförts synes oss visa, att fackorganisationernas stridsmetoder på senaste tiden i en del relaterade fall undergått en skärpning, som gör det nödvändigt, att spörsmålet om reglering i lag av nämnda metoder upptages till prövning i hela dess vidd. Det måste skapas lagliga garantier för att i striderna på arbetsmarknaden vederbörlig hänsyn tages till enskilda medborgares och olika medborgargrupper och icke minst samhällets egna intressen. Det är statsmakternas plikt att trygga allmän ordning samt enskild frihet och självbestämmanderätt ävensom att skyd-

da företagare och arbetare i deras ekonomiska verksamhet. Nu gällande lagbestämmelser äro icke i detta hänseende till fyllest. Den utveckling organisationsväsendet inom näringslivet nått och det sätt, varpå den organiserade makten användes, påkallar enligt vår mening en effektiv lagstiftning i motionernas syfte.

Vi hemställa därför,

att riksdagen måtte med bifall till motionerna I:129 och II: 186 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter utvidgas till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida, samt att riksdagen samtidigt måtte anhålla, att förslag i ärendet föreläggas senast nästkommande års riksdag.

Kungl. Socialstyrelsen.

Stockholm den 13 mars 1931.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 6 februari 1931 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att till Eder avgiva yttrande över tvenne inom riksdagen väckta motioner, nr 131 i första kammaren och nr 193 i andra kammaren, om rätt för utomstående vid arbetskonflikter till skadestånd för skada genom blockad, bojkott eller andra stridsåtgärder. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Såvitt styrelsen kan döma torde den utredning, som de omförmälda motionerna åsyfta, få anses inbegripen i den utredning angående åtgärder för tryggnad av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, som Kungl. Maj:t den 22 november 1929 uppdragit åt professorn R. S. D. Bergendal. Huruvida denna utredning, utan att äventyra utredningens resultat, låter sig påskynda, undandraget sig styrelsens bedömning. Framhållas bör måhända därjämte, att i motionerna nr 129 i första kammaren och nr 186 i andra kammaren gjorts hemställan, att nyss berörda uppdrag måtte på visst sätt utvidgas.

GUNNAR HUSS.

A. Molin.

Kungl. Socialstyrelsen.

Stockholm den 13 mars 1931.

Till riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 6 februari 1931 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att till eder avgiva yttrande över tvenne inom riksdagen väckta motioner, nr 129 i första kammaren och nr 186 i andra kammaren, om värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämmningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationerna. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Inledningsvis må erinras om, att de fackliga organisationernas tillkomst och verksamhet givit anledning till en mångfald initiativ och åtgärder från statsmakternas sida. De angavos tidigare i regel gå ut på att främja arbetsfreden — vare sig genom att förekomma arbetstvister eller genom att åvägbringa anordningar för tvisternas lösning; i den år 1927 utgivna publikationen »Utredningar till belysande av arbetsfredsfrågan» (Statens offentliga utredningar 1927: 4) lämnas en utförlig redogörelse för desamma.

Bland det flertal motioner berörande förevarande ämnesgrupp, som väcktes vid 1921 års riksdag, bör måhända med hänsyn till dess närmare frändskap med de remitterade motionerna särskilt omnämnas en, nr 132 i första kammaren, vars yrkande gick ut på utredning angående användande av avtalsstridiga eller samhällsvådliga blockader i arbetstvister. I yttrande till andra lagutskottet över berörda komplex av motioner framhöll socialstyrelsen bl. a., att lagstiftning om organisationers och avtals rättsliga ställning måste anses utgöra grundvalen för lagstiftningsåtgärder av den art, som i motionerna ifrågasattes. Med hänsyn till riksdagens behandling åren 1910 och 1911 av förslagen till avtalslagstiftning samt det motstånd, som år 1916 mötte styrelsens förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred, ansåg dock styrelsen knappast förutsättningar föreliggande för försök till dylika omfattande lagstiftningsåtgärder.

Den 29 januari 1926 tillsattes en delegation för verkställande av viss undersökning i fråga om åtgärder till arbetsfredens främjande, och dess vidlyftiga uppdrag innefattade bl. a. frågorna om förenings- och förhandlingsrättens lagfästande samt om olika blockad- och bojkottmetoder. I den på initiativ av delegationen utgivna, ovan omnämnda publikationen meddelas, oavsett ovan omförmälda redogörelse, åtskilliga upplysningar av intresse med hänsyn till de frågor, som de föreliggande motionerna avse.

Vissa inom socialdepartementet under hösten 1927 utarbetade utkast till lagar gjordes i början av år 1928 till föremål för granskning och överarbetning av särskilt tillkallade sakkunniga och gävo sedermera upphov åt gällande lagar om kollektivavtal och om arbetsdomstol.

Slutligen må här omnämnas, att det i de remitterade motionernas början omförmälda, åt professorn Bergendal anförtrodda utredningsuppdraget väsentigen är föranlett av tvenne motioner vid 1929 års riksdag, nr 12 i första kammaren

och nr 21 i andra kammaren, om lagstiftning för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter, vilka motioner dock icke vunno riksdagens gillande.

Det fackliga organisationsväsendet är onekligen att anse som en av senare tiders mest betydelsefulla samhällsföreteelser. Genom densamma ha kroppsarbetarna, som förut överhuvud taget saknade egentligt inflytande på samhälls- och näringslivets gestaltning, numera tillvunnit sig en synnerligen inflytelserik ställning. I särskilt hög grad torde detta gälla beträffande vårt land, där arbetarnas organisation nått en sållsynt stark och enhetlig utveckling. Redan tidigt funno sig också arbetsgivarna nödgade att till hävdande av sin ställning gentemot arbetarna jämväl å sin sida tillämpa sammanslutningens idé. De båda sålunda uppkomna systemen av facklig organisation ha sedermera, ehuru förödande arbetsstrider ingalunda saknats, dock kunnat samverka på ett sätt, som i stort sett torde kunna betecknas såsom ganska tillfredsställande med hänsyn till arbetsfreden och därmed gagnande för produktionen. Otaliga tvister vid de särskilda arbetsställena, vilka förr i världen ofta skulle givit anledning till »vilda» strejker, biläggas nu snabbt genom ingripande från organisationernas sida. Genom att förhandlingarna i större arbetstvister vanligen föras centralt och väsentligen efter affärsmässiga linjer, har den bittra stridsställningen mellan arbetsgivare och arbetare — som ju också ofta under konflikterna åtnjuta understöd från sina organisationer — numera ute på arbetsplatserna avsevärt mildrats. På det hela taget lär det även kunna vitsordas, att de ledande inom organisationerna i regel äro besjälade av önskan att upprätthålla arbetsfreden och beredda att härför göra betydande ansträngningar. Framhållas må slutligen i detta sammanhang också, att det fackliga organisationsväsendet verkat stabiliserande på näringslivet jämväl på det sättet, att dess kollektivavtal berett möjlighet för företagen att med en viss grad av säkerhet för någon tid framåt beräkna arbetskostnaderna.

Arbetarnas och arbetsgivarnas ifrågavarande sammanslutningar ha emellertid tillkommit såsom kamporganisationer och ha jämväl i fortsättningen i väsentlig mån bibehållit denna karaktär. En följd av denna deras inriktning har blivit, att de alldeles särskilt bemödat sig om att vinna största möjliga anslutning å resp. sidor och att hos sina medlemmar inplanta en obrottslig solidaritet. Dessa bemödanden, som särskilt å arbetarsidan allttjämt fortgå och kröntes med mycken framgång, ha begripligtvis ej kunnat undgå att i många fall kollidera med principer, vilkas riktighet och betydelse för samfundsordningen eljest allmänt erkännas. Sålunda har medborgarnas handlingsfrihet i fråga om anslutning eller icke till de fackliga organisationerna lidit mycket intrång, och medlemmarna av dessa organisationer torde ej sällan i solidaritetens namn nödgats till göranden eller låtanden, som de ogilla. Särskilt stötande ha dessa tendenser verkat, då deras tillämpning, som stundom inträffat, utsträckts till att drabba »tredje man», d. v. s. personer eller företag, som stå utanför organisationernas egentliga intressesfär.

I viss mån torde nu antydda missförhållanden kunna rättfärdigas eller åtminstone urskuldas såsom mer eller mindre oundvikliga konsekvenser av den fackliga kampen. Vissa hit hänförliga åtgöranden måste nämligen i många fall anses såsom nödvändiga för att göra den huvudsakliga stridsåtgärden, strejken eller lockouten, effektiv. Anmärkas må även, att här åsyftade stridsmetoder tidigare, när den fackliga rörelsen hade mindre omfattning, givetvis kommo till relativt liten eller kanske allenast sporadisk tillämpning och sålunda lättare kunde tolereras. Inom vissa kretsar ansåg man sig också ha skäl att betrakta dem såsom nämnda rörelses »barnsjukdomar», vilka skulle upphöra, när rörelsen kommit till mognad utveckling. Så har emellertid, ehuru förbättrade förhållanden i vissa avseenden kunnat konstateras, knappast skett.

Med organisationsväsendets ökade utbredning har antalet personer och företag, som blivit utsatta för organisationernas tvångsåtgärder, förklarligt nog ökat, och på grund av nämnda förhållande ha även de vidtagna åtgärderna blivit mer ödesdigra för de därav drabbade. Den starka maktökningen har väl också på sina håll i viss mån frestat till godtycke och maktmissbruk.

För staten har den lagstadgade rättsordningens upprätthållande av ålder framstått som en primär uppgift. Genom den fackliga organisationen bland arbetare och arbetsgivare har nu uppkommit en betydelsefull ny rättsordning, som ej i allo är väl förenlig med den nyssnämnda. Härtill kommer, att staten efter de demokratiska idéernas genombrott måste anses ha en särskild förpliktelse att värna om dessa idéers bärande princip om friheten i olika avseenden, sålunda såväl beträffande den enskilda personen som näringslivet. Med hänsyn till nu berörda omständigheter kan staten ej gärna i längden förhålla sig passiv gentemot det fackliga organisationsväsendet och sättet för dess uppträdande. Såsom förut omnämnts, ha även vid upprepade tillfällen initiativ till ingripanden tagits från statsmakternas sida, och ha dylika jämväl i viss mån kommit till stånd.

Vid övervägande av vilka ytterligare åtgärder, de ovan antydda missförhållandena kunna påkalla, torde det emellertid vara uppenbart, att det icke kan ifrågakomma att vända sig mot organisationsväsendet såsom sådant eller dess huvudsakliga verksamhetsyttringar. Om det också kan finnas skäl till betänksamhet i fråga om organisationsidéns långtgående genomförande och dess slutliga mål, måste likväl, såsom förut berörts, de fackliga organisationerna och deras funktioner anses såsom grundväsentliga element i näringslivets nutida gestaltning. Ett försök att på mer ingripande sätt rubba dem, skulle, om det överhuvud låte sig förverkliga, otvivelaktigt medföra synnerligen stora risker. Nu angivna ståndpunkt låter sig för övrigt också väl försvara i förhållande till de åtgärder, vilka ovan antytts såsom otillåtliga. Dessa åtgärder äro nämligen i regel av så att säga periferisk karaktär och ett motverkande eller undertryckande av dem skulle sannolikt ej behöva i avsevärd mån inverka på arbetsstridernas utgång. Genom lagstiftning om medling i arbetstvister och om kollektivavtal har staten sökt att motverka arbetsstriderna. Nu skulle det enligt styrelsens mening väsentligen gälla att hyfsa och humanisera stridsmetoderna.

Mot åtgärder av nu berörda innebörd synes det kunna förväntas, att man från organisationernas synpunkt ej skall ha några avsevärda erinringar att göra. De principer, som härvidlag skulle förverkligas, torde nämligen i regel, såsom exempelvis den om rätten att tillhöra eller icke tillhöra fackorganisation, vara officiellt erkända av organisationerna. Säkerligen ha också de ledande mången gång funnit tillämpliga stridsmetoder olämpliga och beklagliga med hänsyn till den fackliga rörelsens intresse men ej kunnat förhindra deras användande. Anmärkas må även, att det fackliga organisationsväsendet med sitt förut berörda uppstigande till en av samhällets främsta maktfaktorer torde få anses förpliktadt att mera vidsynt beakta jämväl mer allmänt samhällliga synpunkter. För övrigt torde de åsyftade otillbörliga stridsmetoderna vara särskilt ägnade att framkalla för det demokratiska samhället mindre önskvärda motrörelser.

Ehuru styrelsen sålunda anser skäl förefinnas för statsmakternas ingripande till åvägabringande av en viss reglering av de fackliga organisationernas stridsmetoder, anser styrelsen sig icke kunna underlåta framhålla, att styrelsen, i överensstämmelse med vad den tidigare anført vid liknande tillfällen, håller före, att åstadkommandet av en tillfredsställande dylik reglering och ännu mer dess effektiva tillämpning sannolikt torde komma att möta stora svårigheter.

Slutyrkandet i de remitterade motionerna går ut på, att den pågående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter måtte utvidgas till att avse åtgärder över huvud till värnande av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämmningsrätt i övrigt mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida.

Av detta yrkandes ordalydelse att döma skulle sålunda motionerna syfta till en mycket vidsträckt utredning, ty på näringslivets område finnes en mångfald olika sammanslutningar, vilkas verksamhet väsentligen är inriktad på att för visst ändamål i visst avseende kringskära ej blott sina medlemmars utan även andra personers eller företags handlingsfrihet. Motionernas innehåll i övrigt ger emellertid anledning till tvekan, om motionärerna verkligen påkalla en så långt gående utredning. De till belysande av de rådande, åsyftade missförhållandena anförda exemplen synas sålunda i alldeles övertvägande mån vara att hänföra till de otillbörliga stridsmetodernas gebit. I motionerna beröras också »de olidliga missförhållanden, som de på senaste tid skärpta fackliga kampmetoderna medfört» och framhålles, »att frågan om fackorganisationernas kampmetoder måste upptagas till prövning i hela dess vidd».

Under den, som det vill synas, icke osannolika förutsättningen, att motionerna väsentligen åsyfta utredning om nu berörda kampmetoder, skulle socialstyrelsens ovan anförda mening om behovet av en reglering på detta område stämma rätt väl överens med motionerna.

Den påyrkade nya utredningen är, såsom förut berörts, avsedd att tillfoga den redan pågående utredningen rörande frågan om tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister. Granskar man de olika i motionerna anförda exemplen å åsyftade missförhållanden, kan man emellertid icke undgå finna, att flera av dem med större eller mindre skäl skulle kunna inbegripas i den pågående utredningen. Av missförhållandena skulle dock tydligtvis återstå så många och betydelsefulla kategorier, att de väl motivera ett vidgat utredningsuppdrag. Jämväl med hänsyn till den sannolikt stora svårigheten att uppdraga någon säker gränslinje mellan de av de båda utredningsuppdragen avsedda missförhållandena, torde den påyrkade utvidgningen vara önskvärd.

Beträffande de anförda exemplen må för övrigt påpekas, att vår lagstiftning redan nu i viss mån ger möjlighet att reagera mot de åsyftade missförhållandena. Sålunda torde bestämmelserna i strafflagens 11 kap. 15 § och 15 kap. 22 § kunna komma till tillämpning vid fall av »terror, som de s. k. strejk- och blockadvakterna vid förekommande konflikter utöva på allmänna platser». Beträffande användandet av blockadvapnet »för att tvinga arbetsgivare att förstå hos honom anställda arbetare, som ej tillhöra organisation, att ingå i sådana» kan anmärkas, att lagarna om kollektivavtal och arbetsdomstol i stor utsträckning torde bereda möjlighet till motåtgärder. Förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare regleras nämligen numera i väsentlig mån genom kollektivavtal, och dessa avtal tillförsäkra i regel arbetsgivaren rätt att fritt antaga och avskeda arbetare, oavsett om de äro organiserade eller icke. Jämväl i sådana fall, då blockad användes »för att av företagare uttvinga prestationer, som fackorganisationen godtyckligt ålägger» lär, där arbetsförhållandet regleras genom kollektivavtal, nämnda lagar kunna komma till användning.

GUNNAR HUSS.

A. Molin.

Svenska arbetsgivareföreningen.

Till andra lagutskottet.

Genom Eder skrivelse den 4 februari 1931 hava vi beretts tillfälle att av-
giva yttrande över de inom riksdagen väckta likalydande motionerna I:129
av herr Trygger m. fl. och II:186 av herr Lindman m. fl., och få vi i anled-
ning därav värdsamt anföra följande.

Motionärerna hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t
anhålla, det Kungl. Maj:t ville ofördröjligen föranstalta därom, att den på-
gående utredningen om åtgärder till skydd för tredje mans rätt till neutralitet
i arbetskonflikter utvidgas till att avse åtgärder över huvud till värnande av
arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningssrätt i övrigt
mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationernas sida, samt
att riksdagen samtidigt måtte anhålla, att förslag i ärendet föreläggas senast
nästkommande års riksdag.

Vi instämma för vår del helt uti motionernas syfte och tillåta oss att till
ytterligare belysning av de i motionerna beskrivna missförhållanden, som de
på senaste tid skärpta fackliga stridsmetoderna medfört, anföra en del exem-
pel (Bil. A.—E.) på övergrepp, som ägt rum från arbetarnas och deras or-
ganisationers sida, och vilka kränka tredje mans rätt eller inkräkta på arbets-
och näringsfriheten.

Stockholm den 18 februari 1931.

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.

Ivar O. Larson.

Bil. A.

I fastigheten Götgatan 73—Skånegatan 64 hyr A.B. Wilhelm Becker en
butiklokal. Under strejken hos bolaget gjorde fastighetens ägare, en fru
Segerström, som bebor en våning i fastigheten, liksom tidigare inköp för sitt
hushåll i denna butik. Då fru S. i september 1930 lät verkställa några repa-
rationsarbeten i sin våning erhöles de två därmed sysselsatta arbetarna känne-
dom om att fru S. sålunda icke respekterade blockaden mot bolaget samt att en
hennes son, som en längre tid varit anställd som föreståndare för en annan av
Beckers butiker, fortsatt sitt arbete under strejken. Arbetarna nedlade till
följd härav arbetet och en syndikalistisk blockad proklamerades enligt föl-
jande aktstycke:

»Blockad.

På grund av att fru Segerström medvetet fortsätter att bryta bojkotten mot
firman Beckers samt sonen Vilh. Segerström uppträder som blockadbrytare vid

nämnda firma, förklaras härmed allt omändringsarbete i fru Segerströms fastighet, Götgatan 73—Skånegatan 64 i blockad.

Blockaden kvarstår tills uppgörelse träffats med nedanstående organisation, oavsett vem som övertager arbetet.

Stockholm den 27 sept. 1930.

Stockholms Byggnadsarbetare-Syndikat.»

Genom inskridande från Svenska Arbetsgivareföreningen blev arbetet sedermera utfört.

Bil. B.

Innehavaren av Klintens rörläggeri i Göteborg, ingenjör Helmer Branding, vars byggnadsföretag blockerats av fackföreningar i Göteborg, sökte i december månad 1930 koncession för utförande av installationsarbeten. Ansökningen avslogs av styrelsen för Göteborgs stads gas- och elektricitetsverk med 4 socialdemokratiska röster mot de borgerligas 3.

Ordföranden i styrelsen, disponenten S. Reuterskiöld, har den 5 december 1930 i Göteborgs Handels- & Sjöfartstidning lämnat följande framställning av beslutets innebörd:

»I augusti 1928 ingav Klintens rörläggeri en ansökan om att få utföra arbeten med gasledningar med ing. Carl Buchman som tekniskt ansvarig. Denna ansökan blev av styrelsen enhälligt beviljad den 12 sept. 1928. Det förelåg alltså ingen anmärkning mot den nämnda firman med ing. Buchman som ansvarig. Så lämnar ing. Buchman firman, och denna gör år 1929 en ny ansökan med hr Branding som ansvarig för arbetena. Det var denna ansökan, som med de borgerligas 4 röster mot socialdemokraternas 3 beviljades av styrelsen i september 1929.

Ett avslag på ansökningen kunde enligt allmänna rättsbegrepp baseras endast på två ting: 1) antingen att firman icke kunde ersätta ing. Buchman med annan kompetent ledare eller 2) att styrelsen vid det tillfälle, då ansökningen behandlades, ansåg, att det redan fanns tillräckligt med entreprenörer och icke önskade flera.

Beträffande hr Brandings skolunderbyggnad kan omtalas, att han företedde avgångsbetyg från Bergslagernas verkmästar- och teknikerskola. Vad den allmänna kompetensen i övrigt angår, hade man ett av ing. Buchman avgivet intyg att tillgå. Vid sammanträdet restes heller ingen invändning mot detta intyg såsom kompetensbevis. Vid det förhör, som senare från gasverkets sida hölls med Branding, visade sig denne också kompetent. Härtill må anmärkas, att Branding nu genom ett års arbeten fått tillfälle bevisa att styrelsens uppfattning om hans kompetens varit riktig. Det har icke förekommit någon som helst anmärkning mot hans installationer. Dessa ha tvärtom varit synnerligen omsorgsfullt utförda. De ha ändå underkastats extra noggrann besiktning.

Vad den andra anförda synpunkten, som kunde föranlett ett avslag på hr Brandings ansökan år 1929, beträffar, kan anföras, att styrelsen tydligen så mycket mindre ansåg, att inga ytterligare entreprenörer borde tillkomma, som den beviljade två andra nya entreprenörer koncession, vilkas kompetens i varje fall icke överstege hr Brandings.

Alltså, när styrelsen år 1929 hade att behandla frågan sakligt, oberoende av alla enskilda ärendet ovidkommande omständigheter, vilka en kommunal

styrelse givetvis icke får taga hänsyn till, hade den endast att bevilja rättigheten.

De båda entreprenörer, som 1929 antogos samtidigt med hr Branding, antogos enhälligt. Om icke ovidkommande omständigheter fått spela in, hade därför hr Brandings ansökan också måst enhälligt bifallas.

I och med att styrelsen såsom i år skett, då den socialdemokratiska majoriteten genomdrivit, att hr Branding vägrats fortsatt koncession, låter dylika omständigheter inverka, tages givetvis parti. Därmed ådrager styrelsen sig också ett visst laga ansvar.»

Beslutet kan sålunda sägas innebära, att gasverksstyrelsen gjort gemensam sak med fackföreningarna i den mot ingenjör Branding igångsatta blockaden.

Bil. C.

En chaufför, som fört varor till byggnadsingenjören Efr. Forsbergs husbygge, Skånegatan 83, kom i ordbyte med några där sysselsatta arbetare. Ordbytet slutade med slagsmål, därvid chauffören slogs sanslös. Herr Forsberg kom tillstädes och förde den skadade i bil till närmaste polisstation, varifrån han senare fördes till sjukhus. Chauffören ingav polisanmälan mot fyra arbetare för misshandeln. Dessa arbetare fordrade att herr F. skulle övertala chauffören att taga tillbaka denna anmälan. Då herr F. vägrade att göra detta, blev följden att diversearbetarna vid bygget nedlade arbetet. Timmermännen följde deras exempel och ett par dagar senare även murarna, under förklaring att de icke kunde komma åt att utföra sitt arbete, då diversearbetarna strejkade. Denna strejk, som började den 27 januari 1930, ogillades av grovarbetarnas fackförening, som uppmanade sina arbetare att återupptaga arbetet. Det dröjde emellertid omkring en månad innan vederbörande hörsammade denna uppmaning, och under tiden blockerades arbetsplatsen av den syndikalistiska organisationen (Stockholms byggnadsarbetares syndikat).

Den 4 mars träffades uppgörelse. Arbetarna krävde s. k. väntetidsersättning, alltså lön för den tid som de icke arbetat, men detta krav avvisades. Där-
emot förband sig byggmästaren att återtaga samtliga strejkande arbetare.

Bil. D.

Östersunds arbetarinstitut hade den 27 november 1930 anordnat ett föredrag av ingenjör Nauckhoff från Nyköping, som vid sin ankomst beställde ett rum på det sedan två månader tillbaka av Sveriges hotell- och restaurangpersonalförbund blockerade hotell Britannia.

På eftermiddagen infann sig institutets föreståndare, folkskollärare Nils A. Larsson, vilken f. ö. representerar socialdemokraterna i stadsfullmäktige, hos ingenjör Nauckhoff och uppmanade honom att lämna Britannia, en önskan, som ingenjör Nauckhoff vägrade efterkomma.

— Vid mina besök i Östersund har jag alltid bott här och trivs mycket bra, sade föreläsaren.

Herr Larsson replikerade, att institutet i framtiden inte kunde engagera en kraft, som »toge del i striderna mot arbetarna», den publik, som institutet huvudsakligen vände sig till. »Det kunde även bli konsekvenser i form av röda lappar o. d.»

— Jag är en fri svensk man, jag bor var jag finner lämpligast och ställer mig förresten helt utanför konflikten, svarade hr Nauckhoff.

Det vore dessutom farligt att blanda in politik i föreläsningsverksamheten, menade han, ty detta är förbjudet i lagen.

Sedan hr Larsson påpekat för gästen, att det också vore förenat med vissa risker att bo på hotellet då detta var blockerat, skildes de två herrarna.

Det blev blockad. Den offentliggjordes visserligen inte, men vakter posterade utanför lokalen, medan hr Nauckhoff talade inför »helt och hållet borgerliga element». Hr Larsson var inne i lokalen före och efter ingenjör Nauckhoffs anförande. Själva föredraget lyssnade han däremot inte till.

Bil. E.

En blockadhistoria av ovanligt upprörande slag har inträffat vid en begravning i Malmö, i det att en blockadvakt trängde in i sorgehuset, delade ut röda blockadlappar till en av de kvinnliga begravningsgästerna, en nära anhörig till den avlidna samt uppmanade henne att ej taga emot de senast anlända kransarna, enär de kommo från en blockerad affär. De närmare detaljerna äro följande.

Det var en äldre dam, som skulle föras till den sista vilan. Begravningsgästerna voro samlade i sorghuset, och de anhöriga höllo just på att taga ett sista farväl av den hädangångna, innan locket skulle skruvas på kistan. En springpojke anlände och avlämnade tvenne kransar levererade av en blomsteraffär i staden. En dam bland begravningsgästerna, som nämnts en nära anhörig till den avlidna, tog emot dem. Ögonblicket efter inträdde genom tamburdörren, som vid tillfället stod öppen, en arbetsklädd yngling i 20-årsåldern. Han presenterade sig ej men lämnade till damen, som tagit emot kransarna, en av de välkända röda blockadlapparna och sade samtidigt: »De där kransarna skall ni inte ta emot. De äro från en blockerad affär.» Damen svarade, som väl de flesta skulle ha gjort i en liknande situation: »Ni borde skämmas över att tränga in i ett sorgehus med sådant där.» Ynglingen visade sig högst indignerad över tillrättavisningen och mumlade fram ett svar i vresig ton samt avlägsnade sig. En annan av de kvinnliga begravningsgästerna hade dessförinnan hunnit påpeka för honom, att om han nu skulle framställa sin begäran, fick han vända sig till köparen av kransarna och ej till sorgehuset. Händelsen gjorde givetvis ett mycket pinsamt intryck på de församlade. Att en död människas ro skulle störas av röda blockadlappar, hade man aldrig kunnat tänka sig.

Det berättas vidare, att flera av de bud, som avlämnat kransar, hade blockadlappar i fickorna, vakterna ha tydligen utfört en synnerligen noggrann bevakning.

Den relaterade historien får ses i samband med den konflikt, som sedan en tid råder vid Malmöortens trädgårdar. Ett stort antal handels- och anläggningsträdgårdsmästare i Malmö med omnejd ha, sedan strejken utbrutit, förklarats i blockad av Svenska lantarbetarförbundets avdelning 210. Från den affär, som levererat de blockerade kransarna, har meddelats, att två blockadvakter fattat postu utanför affären och följt efter dennas springpojkar, var gång de sänts ut med kransar eller andra blommor. Springpojken, som sändes iväg till sorgehuset, medförde två kransar på sin cykel. Blockadvakterna voro också försedda med cyklar och satte genast i väg efter pojken. Då denne kom fram till sorgehuset, stucko de en blockadlapp till honom och följde honom

därefter upp i trappan och sågo efter, var kransarna lämnades. Det synes emellertid endast ha varit en av dem, som var nog oförskämnd att tränga sig in till begravningsgästerna och störa friden i sorgehuset. Den andre lär ha hållit sig i trappan utanför.

Landsorganisationen i Sverige.

Till riksdagens andra lagutskott.

Genom skrivelse av den 4 februari innevarande år har andra lagutskottet berett Landsorganisationen i Sverige tillfälle att avgiva yttrande över inom riksdagen väckta motioner, I: 129 av herr Trygger m. fl. och II: 186 av herr Lindman m. fl. I anledning därav får Landssekretariatet härmed anföra följande:

Ifrågavarande motioner äro uppenbarligen ett led i den — vi ha anledning säga — illvilliga agitation mot fackföreningarna, som inletts av högerns valorganisation, Allmänna valmansförbundet.

Före landstingsmannavalen år 1930 utgav Allmänna valmansförbundets byrå för arbets- och näringsfrihet en broschyr, kallad »Fackföreningspolitik och borgerlig samhällssyn», vari bland annat påstås, att fackföreningarnas kränkning av den borgerliga friheten icke är en enstaka företeelse; att övergrepp från de socialistiska arbetareorganisationernas sida inträffa snart sagt dagligen; att fria människor tvingas in i sammanslutningar, som de icke vilja tillhöra; att icke ens den enskilde medborgarens demokratiska rätt att fritt välja sig politiskt parti lämnas oantastad; att monopolistiska fackorganisationer utsuga allmänheten och förbjuda andra arbetare att söka sig den bästa marknaden; att de sämst lottade grupperna inom samhället härigenom förvärras och att arbetslösheten bland de unga skärpes; att de som godvilligt icke böja sig utsättas för hänsynslös förföljelse; att det gives exempel på att medborgare, som befunnit sig i små omständigheter och vilkas enda förbrytelse varit, att de i frihet velat förskaffa sig och de sina livets nödtrift, jagats likt fredlösa från ort till ort; att även kvinnor och barn falla offer för den personliga förföljelsen. Som spets på denna långa rad av anklagelser tillade Svenska Dagbladet den 8 november 1930, »att kroppslig misshandel av olika slag, helst med övermakt i enrum, som bekant icke tillhör sällsyntheterna» inom fackföreningsrörelsen.

Till belysande av omfattningen av fackföreningarnas verksamhet tillåta vi oss anföra följande uppgifter ur Landsorganisationens berättelse:

Antalet rörelser och konflikter under åren 1919—1929.

Å r	Hela antalet isensatta rörelser	Antalet avslutade rörelser						
		Förhandl.	Strejker	Lockouter	Skiljedom	Trakass.	Blockader	Summa
1919	2,950	1,922	552	61	1	119	—	2,655
1920	3,419	2,402	565	203	—	115	—	3,285
1921	3,292	2,193	500	132	5	126	9	2,965
1922	3,099	1,998	548	221	12	109	12	2,900
1923	2,140	1,315	319	271	17	58	7	1,987
1924	2,317	1,511	444	40	9	90	3	2,097
1925	2,764	1,770	593	77	1	108	6	2,555
1926	2,677	1,766	535	36	—	103	9	2,449
1927	1,690	1,076	322	35	—	94	—	1,527
1928	2,308	1,525	382	166	—	69	—	2,142
1929	2,442	1,832	333	19	—	76	—	2,260

Efterföljande tabell visar förhållandet mellan antalet av rörelserna berörda medlemmar under vart och ett av åren 1919—1929.

Hela antalet av rörelser och konflikter berörda medlemmar och oorganiserade arbetare under åren 1919—1929.

År	Hela antalet av iscensatta rörelser berörda arb.	Antalet av avslutade rörelser berörda arb.						Summa
		För-handl.	Strejker	Lockou-ter	Skilje-dom	Trakass.	Blocka-der	
1919	275,964	216,370	25,266	3,688	10	1,165	—	246,559
1920	339,234	220,717	51,369	62,386	—	713	—	335,185
1921	234,421	183,703	24,611	13,419	286	379	34	222,432
1922	316,417	202,492	58,944	35,220	547	701	286	298,190
1923	268,770	163,139	26,834	54,447	747	145	30	245,342
1924	208,484	165,683	27,455	3,433	92	281	3	196,947
1925	296,686	156,527	46,710	89,039	2	465	23	292,766
1926	166,574	130,736	17,724	1,522	—	793	3	150,778
1927	133,249	97,182	17,220	14,301	—	566	—	129,269
1928	150,075	80,747	13,687	52,343	—	295	—	147,072
1929	169,411	155,393	9,317	780	—	187	—	165,677

Procentuella förhållandet mellan de rörelser, som avvecklats genom förhandlingar och de som föranlett konflikt.

År	a) Genom förhandlingar:		b) Efter konflikt:	
	Rörelser %	Medl. %	Rörelser %	Medl. %
1907	83	79	17	21
1908	81	69	19	31
1909	74	72	26	28
1910	91	96	9	4
1911	48	44	52	56
1912	72	68	28	32
1913	71	88	29	12
1914	71	76	29	24
1915	71	82	29	18
1916	82	92	18	8
1917	71	78	29	22
1918	68	74	32	26
1919	72	87	28	13
1920	74	66	26	34
1921	74	83	26	17
1922	64	65	36	35
1923	66	68	34	32
1924	72	87	28	13
1925	69	55	31	45
1926	72	87	28	13
1927	71	81	29	19
1928	71	56	29	44
1929	81	94	19	6

Till dem inom motionärernas krets, som äro upprörda över »att fria människor tvingas in i sammanslutningar, som de icke vilja tillhöra», tillåta vi oss erinra om vad professor Gustav Cassel på sin tid yttrade härom:

»Inom borgerliga kretsar och även inom de oorganiserade arbetarnas led hör man ofta fackföreningarna klandras därför, att de undertrycka arbetarnas frihet. Det är gammalliberal, formell uppfattning av begreppet frihet, som här ger sig uttryck. Den frihet fackföreningarna beröva arbetarna är förnämligast friheten att arbeta till underpris, men den, som vet hur den friheten kan missbrukas på en oreglerad arbetsmarknad, kan icke skatta den mycket högt.»

Beträffande fackföreningsrörelsens påstådda monopolistiska tendenser vilja vi anföra följande:

Begreppet monopol på detta område definieras ju så, att monopol inträder, då en fackförening spärrar rekryteringen till föreningen och det fria tillträdet till fackets arbete, varigenom skapas en konstlad knapphet på varan arbetskraft. Hur förhåller det sig nu med den saken? Bedriva fackföreningarna monopolistisk politik? Och vilken ståndpunkt har Landsorganisationens högsta myndighet, dess kongress, intagit i denna fråga? Vore fackföreningsrörelsen en monopolistisk organisation måste detta innebära en stor fara för dess egna medlemmar och denna egenskap hos organisationerna måste jämväl resultera uti en betydande begränsning beträffande anslutningen till organisationen. Frågan var föremål för ingående överläggning på Landsorganisationens senaste kongress, som därvid gjorde följande uttalande:

»Kongressen, som finner en sluten föreningspolitik vara stridande mot fackföreningsrörelsens principer och icke vara förenlig med demokratisk och socialistisk åskådning, uttalar, att den svenska fackföreningsrörelsen även i fortsättningen bör föra en öppen fackföreningspolitik och medgiva rätt till anslutning för alla arbetare, som arbeta inom en förenings verksamhetsområde. I arbetet för upprätthållande av gällande avtal böra fackföreningarna ej vidtaga åtgärder, som förhindra arbetskraftens fria rörlighet i annan mån än som är ofrånkomlig för upprätthållande av ordnade förhållanden inom respektive industrier. Föreningarna böra även var för sig inrikta sig så, att tvister organisationerna emellan om rätten att utföra visst arbete undvikas.»

Detta uttalande ger väl klart besked om, att fackföreningsrörelsen ogillar monopolistiska strävanden. Och vad innehålla kollektivavtalen för bestämmelser härom? I alla med Svenska arbetsgivareföreningen ingångna avtal säges i olika variationer och sammanhang, att arbetsgivaren äger rätt att leda och fördela arbetet, *att fritt antaga och avskeda arbetare samt att använda arbetare oavsett om de äro organiserade eller ej*. Endast inom ett par hantverksfack förekomma i kollektivavtalen bestämmelser om, att samtliga arbetare skola vara organiserade. Ett rudiment från hantverksfackens tidigare organisationsförhållanden.

Det bör väl vara uppenbart, att varken av fackföreningsrörelsen antagna principer för dess verksamhet eller med arbetsgivarna träffade kollektivavtal ge rum för sådana monopolistiska strävanden, som högerpressen tillvitar fackföreningarna.

Men däremot förekommer ofta *en hård kamp om arbetstillfällena* och en med förhållandena på arbetsmarknaden förtrogen inser lätt, att det är denna kamp om arbetstillfällena som i broschyren och i högerpressen förväxlas med strävanden att monopolisera arbetet för fackföreningarnas medlemmar. Ett par exempel till belysande av dessa förhållanden. Uti arbetet med skogsavverkning

och flottnings söka årligen omkring 125 å 150,000 personer att bliva delaktiga. Det är huvudsakligast folk som samtidigt brukar jord i större eller mindre omfattning; lägenhetsägare, arrendatorer, torpare, mindre och större bönder. Endast omkring 10—15 procent av de arbetssökande uppgivas vara egentliga lönearbetare. Men arbetstillfällena räcka på långt när inte till så att samtliga kunna bliva delaktiga av arbetet och följden har blivit, att man var på sin ort försökt inringa de arbetstillfällena som förekomma. Tillgången på arbete varierar naturligtvis på olika orter, men det förekommer mångenstädes, att ända till fyra lag konkurrera om arbetet. Därvid är det icke ovanligt, att ett lag är organiserat i Skogs- och Flottningsarbetareförbundet; ett annat lag utgöres av syndikalister; ett lag tillhör »Arbetets frihet» och en fjärde grupp står utanför varje organisation. Alla försöka emellertid att var för sin grupp lägga beslag på de förekommande arbetstillfällena och att därunder friktioner uppstå, är ju ingenting att förvåna sig över. Men att beteckna denna kamp om arbetstillfällena såsom »monopolism» är naturligtvis alldeles missvisande. Samma kamp om arbetstillfällena förekommer även på andra områden, exempelvis vid byggnadsarbeten i allmänhet och vid vägarbeten, mellan den kår av vägarbetare, som uppstått sedan vägstyrelserna övertagit vägunderhållningsskyldigheten, och bönder å respektive orter, som det förut ålegat att underhålla vägarna.

Vi vilja uttryckligen betona, att fackföreningsrörelsen icke försvarar övergrepp och orättfärdigheter, begångna av dess medlemmar. Helt naturligt uppstå friktioner på detta område av den mänskliga samlevnaden likaväl som på andra. Men en opartisk iakttagare av vad som förekommit på här ifrågavarande område måste komma till den uppfattningen, att det icke motiverar de hårda omdömen och den skamliga smutskastning mot fackföreningarna, som på senare tiden snart sagt dagligen förekommit i högerpressen.

I kampen mellan arbetsgivare och arbetare ha som bekant strejk, lockout, bojkott och blockad blivit legitima stridsåtgärder. Men då arbetarna använda sig av strejk, blockad eller bojkott som vapen i kampen för tillvaron, skrikes det emellertid i högerpressen i högan sky om »fackföreningsterror». Men då arbetsgivarne göra lockout eller vråka kvinnor och barn från deras bostäder, har högerpressen aldrig funnit detta vara rättsvidrigt eller betecknat det som arbetsgivarterror. Arbetsgivarnas svarta listor och materialspärar mot osolidariska arbetsgivare har även funnit nåd inför samma press, då det gällt att beivra övergrepp på arbetsmarknaden.

Vi beklaga oss icke över att fackföreningsrörelsen göres till föremål för kritik. Kritik är nyttig och önskvärd, då den är saklig. Men illvilliga påståenden och förvrängda framställningar äro icke likvärdiga med kritik.

Den lagstiftning mot fackföreningsrörelsen, som motionärerna påyrka, är icke av behovet påkallad. Övergrepp kunna med nu gällande lagstiftning beivras. Men det är anledning att befara, att bakom talet att vilja skydda tredje mans rätt vid arbetskonflikter, döljer sig en önskan att hindra arbetarna i deras strävan att söka förbättra sin ställning. Det är de reaktionära krafterna i samhällslivet som påkalla lagstiftningens hjälp i kampen mot de framstegsvänliga elementen, till skada för den svagare parten i kampen för tillvaron. En lagstiftning av här ifrågavarande slag, riktad mot arbetarna, är skadlig. Den kommer icke att åstadkomma annat resultat än hätskhet och förbittring bland arbetarna mot samhället och samhällsmakterna. Vi avstyrka därför på det bestämdaste motionärernas yrkanden.

Stockholm den 19 februari 1931.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.

Edv. Johanson.

Svenska Handelsarbetareförbundet.

Till Riksdagens andra lagutskott, Stockholm.

Undertecknade organisationer, som med anledning av Herrar Tryggers och Lindmans m. fl. i riksdagen den 21 januari 1931 väckta motioner nr I: 129 och II: 186 av riksdagens andra lagutskott anmodats att före den 20 februari 1931 yttra sig om desamma i vad mån de beröra våra organisationers verksamhetsområde, be härmed få anföra följande:

Arbetskonflikten med A.-B. Wilh. Becker utbröt, som bolaget i sin inlaga till Överståthållareämbetet för polisärenden mycket riktigt angiver, lördagen den 3 maj 1930. Orsaken till konflikten var, att bolaget dels strax före konfliktutbrottet enskilt kallade sina butiksanställda till bolagets kontor å Lövholmen och därvid med såväl lockelser som hot om avsked försökte och även lyckades tvinga en del av personalen att utgå ur sin fackorganisation samt dels, att bolaget vägrade att för sin i Svenska handelsarbetareförbundet organiserade butikspersonal upptaga förhandlingar med Svenska Handelsarbetareförbundet och att genom kollektivt arbets- och löneavtal reglera denna personalgrupps anställningsvillkor. Förutom s. k. principiella skäl för sin vägran upptaga begärda förhandlingar framförde även bolagets representanter, att Svenska arbetsgivareföreningen bestämt nekade bolaget upptaga sådana förhandlingar, vilket även vitsordades av arbetsgivareföreningens andre direktör, herr B. Heyman.

Med anledning av konflikten vidtog fackförbundet sedvanliga blockad- och bojkottsåtgärder, vilka kungjordes dels genom annonser i Socialdemokraten och några andra tidningar och dels s. k. löpsedlar, vari allmänheten även meddelades orsaken till att konflikt förelåg. Löpsedlarna delades ut dels utanför bolagets affärer och dels på annat sätt av den i konflikten deltagande personalen. Enligt bestämda direktiv från fackorganisationen skulle detta ske på ett hövligt och oantastbart sätt, vilket också i största utsträckning blev fallet. Personalen och fackorganisationen voro fullt införstådda med, att skulle striden mot det föreningsrättskränkande och förhandlingsrättsvägrande bolaget och Svenska arbetsgivareföreningen vinnas, måste personalen och fackorganisationen för sin strid vinna allmänhetens sympati och bistånd.

Nu har dock bolaget i sin nämnda inlaga till Överståthållareämbetet sökt göra gällande, att löpsedelsutdelarna uppträtt på ett enastående bryskt och påträngande sätt samt att de t. o. m. våldfört sig på allmänheten, bolagets kunder — framförallt på barn och kvinnor — på de s. k. arbetsvilliga och andra.

Intet kan dock vara felaktigare än dessa grundlösa och kränkande påståenden. Har något enstaka, olämpligt uppträdande förekommit får detta icke ge anledning till ett nedsättande omdöme om en hel, allmänt erkänd duglig och välmeriterad personal. Detta borde också bolagets ledning ha förstått, då den i sin egen inlaga konstaterat, att polismyndigheternas representanter ytterst sällan fann skäl för ett ingripande emot den strejkande personalen. Den frågan kan därför också i detta sammanhang ställas: Varför dröjde bolaget i det närmaste sex månader med sina grava anklagelser mot de strejkande, om dessa hade varit med sanningen överensstämmande? Bolaget hade ju redan strax efter konfliktutbrottet ålagt samtliga sina i butikerna tjänstgörande att å särskilt utlämnade anteckningsböcker skriva ned allt, som kunde vara anmärkningsvärt för de strejkande. Även förekom, att i händelse vederbörandes anteckningar icke räckte till för att tillfredsställa bolagets önskningar i dessa avseenden, fingo de upprepade uppmaningar från sina högsta chefer att *bättre* fullgöra detta deras åliggande. Från bolagets sida nedlade man också stor energi på

att framprovocera händelser. Sålunda voro ett par man från bolagets kontor, hrr Svensson och Samzelius, i en mycket livlig verksamhet för att ofreda och trakassera strejkande, och helt säkert i akt och mening för att söka förmå dessa förgå sig eller ge anledning till rapporter, vilka sedermera skulle utnyttjas mot dem själva och övriga i konflikten deltagande. Därjämte hade ju bolaget alltid tillgång till poliskonstaplar i tillräckligt antal utanför samtliga sina affärer. Var det emellertid icke männe så,

att bolaget missträknat sig på Svenska arbetsgivareföreningens förmåga att kuva handelsarbetareförbundet;

att bolaget genom konflikten befann sig i ett svårt nödläge;

att därför även det sämsta tänkbara medlet fick vara gott nog för bolaget i dess kamp mot personalen; och

att just därför inlagan till Överståthållareämbetet fick komma till stånd?

Vilka voro nu bolagets intygsgivare?

— En del av dem ökända, notoriska strejkbrytare med vilka polismyndigheterna haft en del otalt — en del straffade upp till sex à sju gånger;

— en del sådana, som genom sitt ställningsstagande till konflikten ställt sig i oomtvistlig fiendskap till fackorganisationen och till sina forna, strejkande arbetskamrater; samt

— en del sådana som — beträffande anställningen hos bolaget — stodo i direkt konkurrensförhållande till de strejkande.

Kunna sådana personer anses vittnesgilla? De borde utan vidare ha betraktats, och framförallt av en så framskjuten jurist som herr Trygger, såsom jäviga — icke vittnesgilla.

Vad har man emellertid åberopat från dessa intygsgivares sida?

— Att blockadvakterna sökt hindra bolagets kunder göra uppköp i bolagets affärer;

— att enskilda strejkande uppträtt aggressivt och använt olämpliga, hotfulla uttryck mot kunder och s. k. arbetsvilliga;

— att anonyma telefonpåringningar till de s. k. arbetsvilliga förekommit; samt

— att cykelringar sönderskurits etc.

Alla dessa uppgifter äro av bolagets under konflikten anställda lämnade under s. k. edlig förpliktelse, men det märkliga härvidlag är, att icke ens någon av de påstådda, grövsta och lagligt antastbara förseelserna på tillbörligt sätt styrkts eller beivrats. Att härvidlag endast skylla på polismyndigheternas ovilja att ingripa eller något dylikt torde vara särdeles misslyckat. Tanken på att intygen voro arrangerade på beställning saknar däremot säkert icke sitt berättigande. Att det dessutom bakom anmälan till Överståthållareämbetet låg politik torde för envar framstå mycket klart, då det kan erinras om att bolaget under konflikten hade såsom en av sina bästa och energiska medhjälpare Allmänna valmansförbundet och dess byrå för arbets- och näringsfrihet.

Denna byrå åtog sig också att under konflikten, jämte bolaget och Svenska arbetsgivareföreningen, sköta och organisera den s. k. allmänna opinionen mot fackorganisationen och dess strejkande. Byråns propaganda lades därför från början på den bogen, att en ny klasslagstiftning måste till för att stäcka fackföreningsrörelsens verksamhet. Härvid blev det en tacksam uppgift att tala om tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter. Det återstod endast för vederbörande att tala om och söka göra troligt, att denna tredje parts rätt hade kränkts.

Såsom en direkt följd av byråns verksamhet, och dess företrädesvis i högerpressen hets emot fackföreningsrörelsen och de strejkande, inträffade händelser, som här icke böra förbigås.

Redan från byråns första framträdande förmärktes, att vissa s. k. borgerli-

ga element på ett närgånget och ett synnerligen aggressivt och bröstgänges sätt gingo till anfall på organisationens löpsedelsutdelare, och att de härutinnan understöddes av en del av de intygsgivande butiksföreståndarna i bolagets affärer, bl. a. föreståndarna för affärerna Regeringsg. 5, Drottningg. 34, Fleming-gat. 48, Götg. 27 och Hornsgat. 33.

Bl. a. inträffade, att ett stort antal av dem, som sökte sig till bolagets affärer, liksom på överenskommelse stannade utanför butikerna för att först håna eller på annat sätt trakassera de strejkande för att sedan demonstrativt träda in i de resp. affärerna. Förfaringssättet var uppenbart provokatoriskt, och många roade sig med att göra sådan demonstration 10 à 12 gånger om dagen.

Å Östermalm, men även annorledes, talade välklädda och välbärgade herrar och damer demonstrativt och högljutt om för de strejkande och andra, att de strejkande borde långsamt pinas och svältas ihjäl, och att de ehuru aldrig tidigare några bolagets kunder skulle gynna bolaget så länge konflikten varade.

icke sällan förekom att sådana besökande utan anledning knuffade och sparkade de strejkande, ja t. o. m., att man med käpp eller på annat sätt slog till vederbörande vakt, då denne delade ut organisationens blockadmeddelande. Sådant förhållande inträffade såväl å Regeringsgatan som å Humlegårdsgatan och ofta efter det vederbörande varit inne i bolagets butik. Därjämte inträffade flera fall då emottagare av blockadmeddelandet knölade ihop detsamma och kastade det i ansiktet på utdelaren samt med grövsta okvädinsord och spottning gav sitt misshag och sin antipati tillkänna.

Ungdomar från det s. k. Nationella ungdomsförbundet utposterades även utanför en del bolagets affärer, där de på ett högst uppseendeväckande sätt sökte »rekommendera» till uppköp.

Skolbarn på 8, 10 à 12 år skickades ned i klungor av 5 à 10 stycken till affärerna för att gå in, hälsa på och vända ut igen. Deras uppgift var sålunda att endast irritera och hänflabba åt strejkvakterna.

Utanför bolagets affär å Scheelegatan blev en kvinnlig vakt nedspottad av en bolagets gynnare.

Vidare har förekommit:

Att en av bolagets notoriska strejkbrytare vid ett tillfälle hotade taga livet av en av de strejkande;

att en tredje likasinnad överföll och misshandlade en strejkande så att denne erhöi ett otäckt krossår vid ena ögat;

att fackorganisationen och enskilda medlemmar uppvaktats med en mängd anonyma och hotfulla telefonpåringningar; samt

att hot om represalier förekommit mot unga studenter, som frivilligt vid ett tillfälle anmälde sig och deltog i utdelandet av fackförbundets blockadmeddelanden.

Då vi icke kunna finna något som helst sakligt stöd för herrar Tryggers och Lindmans m. fl. yrkande, avstyrka vi den ifrågasatta lagstiftningen.

Stockholm den 18 februari 1931.

Kontors- och Handelsanställdas förening
i Stockholm.

Sv. Handelsarb.-förbundets
Avdelning 15.

(Avd. n:r 20 av Sv. Handelsarb.-förb.)

(Stockholms Handelsarb.-fackf.)

Bertil Eriksson.

Werner Lindestam.

Stockholms kaféidkareförening.

Härmed få vi enligt eder önskan översända uppgifter om de fall av otillbörliga blockader m. m., som förekommit inom vårt verksamhetsområde.

För att icke gå allt för långt tillbaka i tiden kunna vi börja med den år 1925 igångsatta blockaden mot större delen av våra medlemmar, med anledning av att dessa inköpte pilsner hos A. B. Stockholms Bryggerier, där strejk pågick. Blockad och bojkott mot tredje man alltså. Många av dessa blockerade kaféer hade matservering, och bland deras besökare funnos många, vilka i förskott betalat sina måltider. Detta hindrade dock icke, att de utposterade strejkvakterna vägrade även sådana gäster, vilka blott ville komma in i det lovliga syftet att inmundiga sina förut betalda måltider, inträde.

Att denna mot oss riktade blockad var rent okynne framgår därav, att herrar blockadvakter intogo förtäring på A. B. Stockholmssystemets näringsställen, trots att detta bolag även inköpte pilsner från A. B. Stockholms Bryggerier.

Vid tvister med personalförbundet har i regel blockader undvikits, icke därför att vi funnit fackföreningens krav berättigade, utan har den angripna medlemmen fallit till föga för fackföreningens hot om blockad. Efter många och långa förhandlingar med fackföreningens representanter ha dessa vid flera tillfällen givit kaféägaren rätt, men ändock krävt så och så stor ersättning, om man skulle inhibera blockaden. Detta är lika med utpressning.

Vid ett tillfälle utpressade fackföreningen av en kaféinnehavarinna femhundra (500) kronor, därför att hon till en kollega lämnat fullt korrekta uppgifter angående en förut anställd. Fackföreningens förtroendeman provocerade fram dessa uppgifter genom att föregiva sig vara en kaféidkare, vilken stode i begrepp att anställa omnämnda avskedade servitris.

Våra affärer ha trots arbetsdomstolens tillkomst utsatts för sådana utpressningar i stor utsträckning. Enär innehavarna ej velat bli föremål för s. k. »hemliga blockader» från arbetsplatser i närheten, ha de låtit sådant gå opåttalt förbi, och vi vilja här poängtera, att utpressningstaktiken användes i stor utsträckning av denna arbetareorganisation.

Då vi uppmärksammat att fallen Örtegren och Joelsson redan äro omnämnda och belysta, få vi, trots att det funnes många smärre fall att andraga, avsluta denna redogörelse.

Stockholm den 18 februari 1931.

Stockholms Kaféidkareförening.

John A. Magnusson.

Ordf.

Carl Lindholm.

Sekr.

Sveriges Hotell- och restaurangpersonals förbund.

Andra lagutskottet, Riksdagen, Stockholm.

Sveriges Hotell- och Restaurangpersonals Förbund får som yttrande över motion nr 129, väckt i riksdagens I kammare av herr Trygger m. fl., och över motion nr 186, väckt i riksdagens II kammare av herr Lindman m. fl., anföra följande av vad däri beröres fall, tillhörande förbundets verksamhetsområde:

Motionärerna ha anfört tre fall, vilka skola tjäna som belysning åt nödvän-

digheten av lagstiftning i motionernas syfte. För att ge eftertryck åt denna uppfattning, anföres som exempel »fallet Carlsson», »fallet Joelsson» och »fallet Bergström-Zander». I dessa uppräknade fall förmenas, att vederbörande fackorganisation på särskilt grovt och rättskränkande sätt har förbrutit sig mot bemälda personer.

»Fallet Carlsson.»

Vad då först »fallet Carlsson» beträffar, ligger realförhållandet icke så till som anges. Att den i redogörelsen omnämnda flickan anställdes på prov, är en myt. Hon erhöll ordinarie anställning såsom servitris.

Om flickan vid sökandet av platsen uppgav sig icke vara organiserad, så är denna uppgift kanske riktig, men orsaken till en sådan felaktig upplysning är, att organiserad kafépersonal vid sökande av plats ständigt måste förneka medlemskap i fackförening för att erhålla anställning. Kaféidkarna fråga i regel platsökande, huruvida denne är fackföreningsmedlem. Ett svar att så är förhållandet, föranleder arbetsgivaren anmoda den sökande att återkomma något senare, då slutligt besked om platsen skall lämnas. Vid detta senare tillfälle är platsen »beklagligtvis» tillsatt. Ställd inför valet att erhålla en plats och förneka medlemskapet i fackförening eller erkänna det senare och icke erhålla ledigt arbete, är det förklarligt, om medlemskapet i fackföreningen ej erkännes. Det bör antecknas som högst anmärkningsvärt, att arbetsgivare, anslutna till en arbetsgivareförening, som i avtal erkänt att föreningsrätten skall lämnas okränkta, våldför sig på denna bestämmelse vid anställandet av personal, såsom här sker. Vi ha velat anföra detta för att lämna en förklaring till varför flickan ifråga möjligen sade sig vara oorganiserad.

Huruvida flickan var olämplig för sin plats, torde vara svårt att avgöra. I varje fall undandraget detta sig motionärernas bedömning. Vi äro övertygade om, att ingen av dessa sett kvinnan ifråga i arbete, likaväl som vi äro övertygade om att ingen av samma herrar, i varje fall före konflikten, med sin fot varit inne på fru Carlssons kaféer på Nygatorna. Vad motionärerna bygga sin uppfattning på är fru Carlssons uppgifter, lämnade under pågående konflikt, där hon var ena parten, och att under sådana omständigheter citera henne och tro på henne som på ett ofelbart högre väsen, är djärvt och vågat, men därmed är icke sagt, att man svär på sanningen.

Men för att komma kärnpunkten in på livet... Då flickan tog platsen och gick med på erbjuden lön, hade hon redan då klart för sig, att hon skulle vända sig till sin fackförening för att meddela, att fru Carlsson kränt föreningsrätten vid anställandet av personal samt att fru Carlsson betalade löner under gällande avtalstariff för facket. Då flickan börjat anställningen fann hon, att arbetstiden var oregelbunden och högst väsentligt längre än vad i gällande kollektivavtal stipuleras, vilket påskyndade hennes sedermera till fackföreningen lämnade upplysningar över arbetsförhållandena på fru Carlssons företag. Då fackföreningen, uppmärksamgjord på ifrågavarande förhållanden, sände sin ombudsman till fru Carlsson i och för underhandling uti berörda frågor, avisade fru Carlsson honom, ty hon ville icke förhandla med fackföreningsombud eller »busar från fackföreningen», och visade ombudsmannen på dörren. Samtidigt sade fru Carlsson upp servitrisen och anmodade henne att avlägsna sig tillsammans med ombudsmannen. Det är sålunda fel, att servitrisen uppsagts från sin plats tidigare. Då fru Carlsson vägrade att gå med på förhandlingar, förklarade fackföreningen, att det med Stockholms Kaféidkareförening gällande avtalet av år 1927 måtte tillämpas. I motsatt fall såg sig fackföreningen nödsakad företaga stridsåtgärder, dels för att få ordnade arbetsförhållanden å ifrågavarande kaféer, dels för att få uppsägningen av den avske-

dade återtagen. Då fru Carlsson alltjämt vägrade att låta tala med sig härom utbröt öppen konflikt den 28 aug. 1930.

I stället för att följa kloka och välvilliga råd från andra arbetsgivarehåll — vi kunna bl. a. nämna Sveriges Restaurantförening —, att försöka få konflikten bilagd, föredrog fru Carlsson att i vissa tidningar prestera ett slags försvar för sin avtalsfrämmande åskådning. I kaféfönstren uppklistrades en del meddelanden till allmänheten av innehåll, som här citeras:

»Meddelande.

Utan orsak har man trakasserat mig och mitt kafé. Har ej haft någon anställd. Varen rättvisa och låt samvetet råda. Ännu segrar sanning över lögn, och rättfärdighet över lättja och partisinne.

Besök mitt kafé

och visa att Gud ännu är änkors och de värnlösas beskyddare, den ensammes styrka i vrångvis värld.

Therese Carlsson,
Lilla Nygatan 13,
Kafé Norreby.»

Ett annat lydde:

»En slav är den som går i kedjors band
och håller röda facklor i sin hand,
Martyr är den som ensam och förtryckt
ser brödet ur sin mun bli undanryckt.
Rättfärdigheten segrar dock till slut
och lögnen skiljs från vetet ut.»

Ett tredje lydde:

»Observera!

Visa att Ni ej är slavar
utan fria män och kvinnor.
Stig in, drick kaffe, mjölk m. m.
Här har jag arbetat morgnar först
och kvällar sist.
Ingen rättfärdighet att blockera
detta kafé.
Gud hjälpe den som är ensam
mot övervåld och orätt.»

I Nya Dagligt Allehanda hade fru Carlsson dessutom bl. a. följande vers publicerad:

»Kom in gott folk i långa raden
stig in, Ni alla från Gamla staden.
Här bor en kristen ärlig kvinna.
Ni hennes like ej kan finna
som fattigt offer för fackföreningstyranni.
Därför sig in, drick öl, kaffe med grädde i.»

Man torde i sista »skaldeverket» lägga märke till att fru Carlsson, såsom innehavarinna av nykterhetskaféer, inbjuder allmänheten att dricka öl på dessa!

Vi ha tillåtit oss anföra dessa citat m. m. av den anledningen, att motionärerna återgivit en skrivelse från fru Carlsson till fackföreningen, som icke besvarats. Anmärkningen är riktig, men orsaken till att svar ej avläts var, att fackföreningen redan den 28 augusti lämnat besked vad som krävdes härutinnan. Hade skrivelsen givit uttryck för att förhandlingar önskades, hade svar givetvis avlåtit.

Vi bestrida på det bestämdaste att blockadvakterna skulle ha uppträtt på det sätt, som motionärerna söka göra gällande. Det fall, som särskilt påpekats, och som ledde till åtal, är beklagligt, och försvaras icke av oss. Hetsporrar finnas överallt, vilket ett uppträde på en viss tidningsredaktion i Stockholm för någon vecka sedan lämnat bevis för. Det påpekade fallet är emellertid icke bekant för förbundsstyrelsen; att mycket folk samlades utanför de blockerade kaféerna berodde icke på blockadvakterna, utan på fru Carlssons på insidan av fönstren anslagna originella epos, som verkade attraherande på gatutrafikanterna och gjorde, att många stannade och läste. Hade dessa »anslag» ej funnits, är det sannolikt, att de flesta trafikanter passerat kaféerna utan att stanna. Om någon under uppehållet utanför kaféerna därvid öppnade dörrarna och yttrade någonting, så var det över fru Carlssons anrop utav de religiösa tingen. Detta kan fackföreningen icke kläda skott för.

Om motionärerna vilja föra till torgs den uppfattningen, att det endast är de som bryta en konflikt, som hotas till livet, vilket väl inte kan sägas ha skett, då något sådant överväld, att döma av bilagorna till motionerna, icke har förekommit, vilja vi anföra ett par skrivelser, som förbundet har emottagit. Motionärerna göra gällande, att på arbetaresidan utvecklas under konflikter en råhet i tal och skrift, som dess bättre icke är till finnandes i de kretsar, som stå arbetsgivaren nära och försvara dennes åtgöranden. Den 23 september emottog förbundet följande med bläck hakkorsförsedda skrivelse:

»Högt ärade våldsförening!

Då det kommit till vår kännedom att edert förbund låtit grovt trakassera en kaféägarinna vid Nygatan vilja vi fästa Eder uppmärksamhet på att Ni göra klokast i att upphöra med blockader snarast möjligt, då det är ett förbund i bildande i Sthlm som med våld skall bekämpa Eder och samtliga fackföreningar, då det ju visat sig att allt överväld som företages av dessa fullt tolereras av polisen. Vi ha beslutat taga saken i egna händer och att det en dag skall statueras ett exempel å någon blockadvakt kunna ni vara lugna för. Glömmen aldrig att våld föder våld.

Svenska Nationalister.»

Den 29 september emottog förbundet en brevöfsändelse, innehållande ett vanligt dubbelark, folio, på vilket var uppklistrat en mängd av Svenska Dagbladets i de dagarna typiska artiklar om »änkan Carlsson», vartill på arkets sista sida var skrivet med driven journalistpiktur:

»Till Busarna i Fähuset på Barnhusgatan.

Som väl är, finnes ännu en hel del rättänkande människor kvar i gamla Sverige som Ni på alla sätt söka förstöra. Vi skola dock hoppas, att edra usla lögnaktiga intriger misslyckas, tack vare andra goda verkliga medborgare träda räddande emellan. Jag hoppas den dag kommer, när hela fähuset med dessa lumpna busar går i luften. Fy f—n sådana urbusar, som leva flott på lyxkrogarna på de dumma arbetarnas bekostnad.

(Signatur.)»

Pekoralet finnes förvarat på förbunds expeditionen.

Motionärerna angiva, att den anställda flickan hos fru Carlsson uppbar en kontant lön av 25 kronor i månaden. Sanningen är, att lönen var, vad fackföreningen på sin tid uppgav, 20 kronor. Då konflikten gjordes upp, erhöll arbetarskan för 14 dagars uppsägning 10 kronor och i kostpengar för samma tid 28 kronor, tillsammans 38 kronor. Detta bevis bör vara bindande.

Motionärerna anföra även, att fackföreningen försvarade överlåtelseköp av kaféerna genom ett krav på 400 kronor av ny innehavare. Detta prat ha vi tidigare, då det framfördes i tidningarna, avlivat, då det icke äger grund, men då det nu åter och på detta sätt återuppstått, torde motionärerna delgiva oss namn på de spekulanter, som inför fackorganisationens ansvariga ombudsman förhandlat i denna angelägenhet, och vilka förhandlingar strandat just på detta krav från fackföreningen. Intill så sker, måste uppgiften anses som ett våldförande på sanningen.

Den 13 december träffades följande överenskommelse för avveckling av konflikten:

»— — — — —

§ 1.

Undertecknad såsom innehavare av kaféet Lilla Nygatan 13, Stockholm, förbinder mig att från detta datum i händelse av att hos mig anställs personal, tillämpa bestämmelserna i 1927 års kollektivavtal mellan Stockholms Kaféidkareförening och Sveriges Hotell- och Restaurangpersonals Förbunds avdelning 48. Om nytt avtal träffas mellan dessa organisationer, kommer det avtalets bestämmelser att gälla å detta mitt kafé. All personal anställs avgiftsfritt.

§ 2.

Vid undertecknande av denna överenskommelse förbinder sig fackföreningen att omedelbart häva den mot företaget utfärdade blockaden och bojkotten.
Stockholm den — — — — — »

Det torde vara uppenbart, att denna uppgörelse icke kan anses innebära att fackorganisationen sökt ekonomiskt förgöra ifrågavarande arbetsgivare. Uppgörelsen den 13 december är i enlighet med fackföreningens krav den 28 augusti. All den tidningspress, som slöt upp vid fru Carlssons sida, skriverier, äro, om uppgörelsen betraktas nyktert, svår att förstå. Nu invändes kanske från motionärernas sida, att fru Carlsson är en mindre arbetsgivare. I så fall få vi framhålla, att Stockholms privata kaféidkare äro små arbetsgivare allesammans, men därför hava de icke dragit sig för kollektivavtal med personalen och dess organisation.

»Fallet Joelsson.»

Motionärerna gå här förbi själva förspelet till konflikten. Därav får man draga den slutsatsen, att Joelsson icke är trodd på sina ord, att inga grundorsaker för konflikten förelåg. Däremot uppehålla sig motionärerna vid en del detaljer, som stå i samband med de orsaker, som förhindrat uppgörelsen av densamma.

Några dagar efter konfliktens utbrott uppsöktes förbundets förtroendeman Carl Bengtsson av herr Joelsson, som ville diskutera fredsmöjligheterna. Efter ett par timmars diskussion voro parterna eniga om villkoren för uppgörelse med undantag för ett från arbetarhåll framfört krav, att arbetsgivaren skulle förbinda sig att blott använda organiserad personal i sitt företag. Herr Joels-

son, som är medlem i Stockholms Kaféidkareförening, ansåg sig icke kunna gå med på denna fordran utan tillstånd från sin förening. En hänvändelse dit i detta ärende resulterade uti, att föreningen vägrade Joelsson träffa överensommelse i överensstämmelse med fackföreningens önskemål.

Att fackföreningen uppställde krav på, att blott organiserad personal skulle vara anställd på kaféet, hade sin grund uti, att fackföreningen ville skydda sina medlemmar på denna arbetsplats till fortsatt anställning därstädes. Med den kännedom, fackföreningen hade om arbetsgivarens trakasseringslusta mot de organiserade i de fall, dessa sökte hålla på avtalsenlig rätt, ansågs, att enda sättet att skydda medlemmarna för övergrepp var, att arbetsgivaren skulle vara ålagd att i tjänst ha blott organiserad personal. Det skulle ha varit en dålig uppgörelse för fackföreningen och dess medlemmar, om sådan uppgörelse träffats, att i konflikten varande arbeterskor fjorton dagar efter arbetets återupptagande funnit sig avskedade och utan arbete därför att de tillhörde en facklig organisation. Det kan visserligen här invändas, att med organisationstvång i uppgörelsen skaffade sig fackföreningen icke garanti för att personalen ej kunde uppsägas, men med dylik bestämmelse i uppgörelsen räknades med, att arbetsgivaren icke hade samma lust att kränka föreningsrätten, då denne visste med sig, att nyanställd personal också måste vara organiserad. Han erhöll på denna punkt ingen fördel genom ombyte av personal.

Att fackföreningen skulle med omskrivna organisationstvång å ifrågavarande kafé velat sätta in en sprängkil i kaféidkarnas organisation i syfte att upphäva paragraf 23 i Svenska Arbetsgivareföreningens stadgar, är en helt och hållet uppkonstruerad teori. Stockholms Kaféidkareförening omsluter enligt uppgift cirka 300 företagare. Skulle fackföreningen, för att få fall på paragraf 23, plocka endast en arbetsgivare i taget, behöfves en hel mansålder för att nå målet. Och då förutsattes ändå, att varje framstöt lyckades. En sådan strategi tro väl inte motionärerna, att en fackförening eller ett fackförbund i våra dagar hänger sig åt.

Om fackföreningens framstöt vid kaféet Renstjärnasgatan varit den som i motionen förmodas, skulle fackföreningen ha måst förklarar, att en uppgörelse av konflikten icke diskuterades annat än i samband med upprättandet av ett fullständigt kollektivavtal med Stockholms Kaféidkareförening. Så har emellertid icke varit fallet. Organisationstvånget hos Joelsson hade, som ovan framgår, andra motiv. Om man för en mindre god arbetsgivare nödgas skriva hårdare bestämmelser än för en god arbetsgivare, som skapat förtroende omkring sig, är beklagligtvis någon gång ett nödvändigt ont.

Då Joelsson icke velat lämna någon som helst skriftlig garanti att i fortsättningen respektera föreningsrätten, har fackföreningen icke ansett sig böra häva blockaden.

»Fallet Bergström—Zander.»

I detta fall få vi anföra följande:

Inom köksavdelningen i företaget hade arbetsgivaren bland annat en stekerska anställd. En tid efter anställningens början uppstod en schism om lönebeloppets storlek. Gruppen »stekerska» fanns icke upptagen i avtalet, men fackföreningen fordrade, att lön för stekerska skulle utgå efter kokersketariffen, därvid stödjande sig på vad som är avtalat med exempelvis Sarabolaget. Efter om och men betalade arbetsgivaren lön enligt fackföreningens äskande, som innebar löneförhöjning för stekerskan. Samtidigt som denna högre betalning måste erläggas, uppsades stekerskan och två andra kvinnliga i köket till avflyttning. Arbetsgivaren skulle nedlägga matserveringsrörelsen, vilket också skedde. Fackföreningen misstänkte emellertid, att detta endast var en

skenmanöver av arbetsgivaren för att bli kvitt den numera dyrare arbetskraften. Fackföreningens farhågor visade sig vara riktiga. Om några dagar öppnades matserveringsrörelsen åter, men med ny och organiserad personal. Fackföreningen ansåg sig ha belägg för sin uppfattning om kaféidkarens avsikt med uppsägningen av den gamla personalen och delgav arbetsgivaren, att, i det fall ej denna personal återtog, företaget skulle blockeras. Då stängdes matserveringen på nytt och endast ölhandeln fortsatte. Emellertid blev denna situation ohållbar för arbetsgivaren. Det visade sig vara ett nödvändigt behov att ha matserveringsrörelsen igång, därmed bekräftande, att åtgärden att med första upphörandet av denna gren av rörelsen icke var annat än ett rent svepskäl för att kunna verkställa avskedandena. Arbetsgivaren tillhörde Stockholms Kaféidkareförening, som anropades om förhandlingshjälp. Förhandlingar kommo till stånd en kväll å ifrågavarande kafé, varvid förutom arbetsgivaren personliga representanter från fackföreningen och Kaféidkareföreningen närvaro. Därvid sökte arbetsgivaren göra gällande, att berörda avskedade fingo sluta sina platser ingalunda för episoden om stekerskans förhöjda lön utan på grund av att de helt enkelt voro olämpliga och okunniga uti arbetet. Vid sammanträdet närvaro på arbetsgivarens önskan två servitriser, som stannat kvar efter arbetets slut, för att beediga principalens uppgifter, att de uppsagda voro olämpliga i tjänsten. Regin klickade inte. Servitriserna intygade. Spelet flöt. Samma förfördelade uppsyn, arbetsgivarna mötte personalrepresentanterna med, hade även servitriserna tillägnat sig. Minspelet mellan dessa aktörer lät ana, att inte fick arbetsgivaren förlora spelet. Att instruktionerna voro väl inlärd, förnams snart. Samma, ömsom ilska, ömsom fåniga flin, arbetsgivaren visade personalens ombud, kopierade också servitriserna på fläcken. På framställda frågor av arbetsgivaren svarade de rappt och utan tvekan, att avsked för kökspersonalen var det absolut riktiga, ty olämpligare människor för sin tjänst fanns inte. Den som dels såg vad som tilldrog sig vid detta sammanträde och dels hörde det uppmobiliserade arbetsgivarförsvaret, hade läget klart för sig, att här förelåg en sådan omständighet, där arbetsgivaren på förhand och på lämpligt sätt bearbetat de två servitriserna att avgiva vittnesbörd, som skulle vara förmånligt för honom.

Arbetsgivaren utbetalade så småningom på fordran av fackföreningen en penningssumma till två av den avskedade kökspersonalen. Senare stämde arbetsgivaren fackföreningen till Arbetsdomstolen och yrkade, att fackföreningen måtte åläggas att återbetala beloppet. Arbetsdomstolen biföll kärandens yrkanden. I en bilaga till domstolen åberopade arbetsgivaren de två servitrisernas utsago vid ovannämnda förhandling. I vad mån denna omständighet hade betydelse för domstolens beslut, undandrar sig utomståendes bedömning. Domstolens motivering talar ingenting därom.

När fackföreningen emottagit domstolsutslaget, sökte den undersöka orsakerna till att målet förlorades. Därvid kunde helt naturligt icke det förhållandet gå förbi: servitrisernas-arbetskamraternas ställningstagande i själva konflikten. Som fackföreningen redan på förhand var på det klara med att riktigheten av vad servitriserna intygat omskrivna förhandlingskväll, var av det slag, som saknar förtroende i vittnesgilla kretsar, samt då det till visshet kunde antagas, att arbetsgivarens vilja härvidlag borde sättas i centrum även i det som servitriserna berättade, ansåg fackföreningen att servitriserna, såsom medlemmar i fackföreningen, avsiktligt och för att skada andra medlemmar i samma förening framställt saken i icke riktig dager, och att denna framställning var av det slag, att det strängeligen kunde ifrågasättas, om de, servitriserna, i fortsättningen borde få behålla sitt medlemskap. Fackföreningen beslöt till sist utesluta dessa medlemmar, men ej för berörda vittnesmål såsom

sådant, utan för sannolikheten uti att de ej talade fullt objektivt vid tillfället ifråga.

Detta hände någon gång i maj månad. En dag på höstkanten 1930 sökte dessa uteslutna inträde i fackföreningen. Fackföreningen tackade nej. Om en tid kommo de åter, och erhöilo samma besked. Men de voro envisa och gjorde förnyade försök. Till sist meddelade fackföreningen dem, att inträdet för deras vidkommande var omkring 163 kronor. Men fackföreningen meddelade dem dock samtidigt, att det förelåg ingen längtan att räkna dem som medlemmar. Tvärtom sågs det helst, att de stannade utanför. Den ena har nu, vi ska försäkra motionärerna, fullt frivilligt och utan någon som helst påtryckning, betalt beloppet och därvid erhållit medlemskap. Den andra däremot har icke betalt, emedan hon är arbetslös, för då arbetsgivaren erhöil kännedom om uteslutningsaffären, avskedade han denna servitris utan att ens iakttaga gällande uppsägningstid, 14 dagar. Det var belöningen och tack för hjälpen. Även hon var bliven olämplig.

Sedermera har servitriserna muntligen meddelat fackföreningens expedition att de lockats av arbetsgivaren att lämna berörda vittnesmål. Att arbetsgivaren åberopade dem i inlagan till Arbetsdomstolen, var mot deras vilja, ej heller upplystes de om att så skedde. I detta fall blevo de figuranter mot sin vilja. En föga vacker handling från arbetsgivarens sida.

Motionärerna äro upprörda över att servitriserna ha måst erlægga en återinskrivningsavgift å 164 kronor vardera till fackföreningen. Vi tro, att motionärerna själva, som stå arbetsgivarkretsar nära, säkerligen äga kännedom om vad osolidariska medlemmar i arbetsgivarföreningar oftast få betala för brott mot föreningarnas stadgar. Vi kunna anföra ett exempel från restaurangvärlden. Vid en hotellkonflikt för tre år sedan sammanträffade personligt ett par dagar efter konfliktens utbrott berörda arbetsgivare och ett ombud från vår organisation, varvid arbetsgivaren gav uttryck för att han inte hade något att erinra mot de fordringar personalen uppställt. Personligt hade han inget emot att gå de anställda till mötes, men han var förbjuden av sin arbetsgivarförening, och en uppgörelse från hans sida mot föreningens vilja komme att kosta honom 22,000 kronor, vilken summa genast skulle lyftas av arbetsgivarföreningen, enär föreningen hade en utfärdad garantiförbindelse å det beloppet liggande hos sig. Då arbetsgivarföreningarna föregått med exempel hur osolidariska skola behandlas för upprätthållande av disciplin, är det förvånansvärt att motionärerna framföra anklagelser mot arbetarparten, om den i något enstaka fall tillämpar arbetsgivarnas egna metoder.

Motionärerna ha tagit helt och hållet fel i argumenteringen, att de två uteslutna ha varit utsatta för trakassering och förföljelse. Icke en enda sådan ansats från fackföreningens sida kan framletas, bortsett från själva uteslutningen. Fackföreningen har icke drivit propaganda i någon form mot de uteslutna. Vill motionärerna begära intyg härom från såväl arbetsgivaren som Bergström-Zander, kan denna vår uppgift icke annat än bestyrkas. Ingenting har skrivits i pressen, inga besök från fackföreningen har gjorts på herr Örtegrens kafé Gula Knuten.

Uppgiften om att den från Kafé Gula Knuten avskedade Bergström skulle nekats av fackföreningen att få antaga en köksbiträdesplats, är, lindrigt sagt, en produkt av motionärernas livliga fantasi. Till Bergström hade tvärtom sagts, att man *icke* ville förhindra henne att söka vilken plats som helst. En fråga till motionärerna: Har B. gått förlustig platsen genom fackföreningens ingripande? Man står häpen och stum över vad som här skrivits i motionerna. En tidskrift, vi tro den heter »Hela Världen», vi läsa den inte själva, men publikationens skrikande löpsedlar drar ögat till sig, utropar, för att klara sig i konkurrensen, att den innehåller noveller med sanna berättelser ur livet.

Redaktionen som förståndiga karlar vet naturligtvis bättre än vad tidskriften på sina löpsedlar säger till allmänheten; författarna till föreliggande motioner måtte ha skrivit delar av desamma just på »Hela Världens» redaktion. Tricksen att söka narra allmänheten är i varje fall lika — motionärernas och »Hela Världens».

Att från Sverges Hotell- och Restaurangpersonals Förbunds sida skall hava utfärdats konflikter av den art, att omänskliga övergrepp mot arbetsgivare skett och näringsfriheten satts i fara, bestrides. De i de föreliggande motionerna omnämnda konflikterna från vårt verksamhetsområde ha till sina reella verkningar icke varit av det slag, som tarvar särskild lagstiftning på området. Det torde här tagas i betraktande, att inom restaurang- och kaféyrket, i synnerhet inom det senare, dväljes en hel del företagare, som äro i avsaknad av sociala synpunkter och fullständiga motståndare till ordnade arbetsförhållanden på sina företag. Så fort någon anställd blir organiserad, så följer avsked. Då organisationens ombudsmän infinna sig för att inleda förhandlingar, bli de oftast utkörda under hot att polis skall tillkallas. Konflikterna inom vårt område ha så gott som allesammans haft sådan bakgrund.

Det är uppenbart, att motionerna avse att skydda de asociala arbetsgivarna, ty för andra arbetsgivare har vår praktik lärt, att för dessas skull behöves inte fackföreningarna bindas i någon som helst lagstiftning, som berövar dem nuvarande möjligheter att tillvarata sina medlemmars berättigade intressen på arbetsmarknaden.

Stockholm den 19 februari 1931.

För Sverges Hotell- & Restaurangpersonals förbund.

Carl Bengtsson.

Sveriges Målaremästareförening.

Till riksdagens andra lagutskott.

Yttrande över i riksdagen väckta motioner I: 129 och II: 186.

Att uppräknas alla de fall inom vårt yrke, då övergrepp av arbetarorganisationen eller särskilda yrkesgrupper inom densamma (verkstadslag o. d.) skett dels mot tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter dels mot näringsfriheten och enskild självbestämmanderätt i fråga om frihet att tillhöra organisation eller ej, skulle föra allt för långt och kan ej, på den korta tid som tillmätts för detta yttrande, utredas.

Vi måste således nöja oss med att i allmänna drag delgiva, hur förhållandena i detta stycke gestalta sig inom yrket.

1. Det är f. n. omöjligt för en målaremästare i städerna, att i sin kondition ha anställda oorganiserade arbetare, trots att kollektivavtalen i regel innefatta bestämmelser om att arbetsgivaren äger rätt att fritt antaga och avskeda arbetare. Den oorganiserade, med detta menas alla, som ej äro inregistrerade i Målareförbundet och dess avdelningar, trakasseras på alla möjliga sätt, arbetsgivaren ställes utan andra arbetare därest han har oorganiserad i sin tjänst och har inga möjligheter, synnerligast utom arbetet, att kunna skydda sådan arbetare mot de organiserade övergreppen. Gentemot oorganiserade arbetsgivare huserar arbetarsidan hur den för gott finner, och de massor av blockadannonser, som ständigt stå införda i tidningen »Social-Demokraten», tala därvid ett tydligt språk. Tesen: »till följd av uraktlåten-

het att utbetala intjänta arbetslöner» gäller i de flesta fall löner, som gå långt utöver det för resp. plats fastställda avtalet, jämte ersättning för strejktid.

2. I ofantligt många fall drabba tvister av denna art tredje man. Beställaren får arbetet blockerat och kan lida stor skada, då den entreprenör han anlitat blir utsatt för trakasserier av denna art. Under den Beckerska konflikten blev en av våra medlemmar blockerad, enär han på sin verkstad hade en del materialier, inköpta från Beckers, långt innan konflikten utbröt och i trots av, att materialierna i fråga bevisligen icke användes.

3. Arbets- och näringsfriheten är, trots gällande förordning, ej på minsta sätt respekterad av arbetarna och dessas organisationer och vi hava med stor förvåning funnit, att myndigheterna helt och hållet synes tolerera, att denna förordning trampas under fötterna.

Det är endast arbetsgivarna, som behöva taga någon hänsyn till densamma — detta väl mest beroende på, att den är föråldrad och behöver en genomgående revision, passande för vår tid.

Vi hava bemärkt, att de angivna motionerna rikta sig jämväl mot övergrepp, företagna av arbetsgivare och dessas organisationer och vi taga för givet att arbetarnas representanter komma att söka göra gällande, att de påtalade övergreppen härstamma i lika hög grad från arbetsgivaresidan, ja, kanske i ännu högre grad. Huruvida så är fallet kan man med stor säkerhet få klart för sig genom att konstatera från vilken sida det starkaste motståndet mot en lag i angivet syfte kommer att resas.

För vår del sympatisera vi med de framförda motionerna och uttala som vår bestämda mening, att det är angeläget och för samhället nödvändigt att genom lag skydda medborgarna mot de orättvisor och förluster, som, på sätt i de angivna motionerna jämte bilagor framgått, i stor utsträckning förekomma.

Med utmärkt högaktning
Sveriges Målaremästareförening.

Ax. Fallgren.

Svenska Målarförbundet.

Till Riksdagens Andra Lagutskott, Stockholm.

Anmodade att avgiva yttrande över de i riksdagen väckta motionerna rörande »värnande av arbets- och näringsfrihet etc.» eller som termen även lyder: »Tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter», och utgående ifrån att Lagutskottets framställning ger oss rätt till yttrande över motionens allmänna syftemål jämfört med den inverkan detta kan tänkas få på våra organisations- och avtalsförhållanden, få vi anföra följande:

Det avtalssystem som tillämpas inom målaryrket är grundat på lokalavtalsprincipen, d. v. s. resp. arbetare- och arbetsgivare på varje plats stå ömsesidigt ansvariga för det inom yrket på platsen gällande avtalet. På arbetsgivaresidan finnes ej någon hela landet omfattande organisation och ibland saknas även lokala föreningar, under det att å arbetaresidan finnas underavdelningar av Sv. Målarförbundet i alla större samhällen. Ehuru avtalen sålunda upprättas lokalt, gälla i stort sett likartade bestämmelser i de huvudfrågor, varom avtalen innehålla bestämmelser, i det att ett mönsterformulär upprättats avsett att ligga som grund för alla lokala avtal. F. n. gälla 120 sådana omfattande i runt tal

8,700 medlemmar av vårt förbund. *En av de grundläggande principerna i dessa avtal är att alla tvister skola behandlas och avgöras av skiljenämnd.* Endast i 8 lokalavtal omfattande i runt tal 90 medlemmar saknas bestämmelser om skiljenämnds-förfarande.

En annan grundprincip i avtalen är att medlemmar i den organisation, som deltagit i avtalets upprättande och undertecknande och sålunda äro de verkliga garanterna för avtalet, skola äga företrädesrätt till arbete inom det område för vilket avtalet gäller.

En tredje grundprincip i våra avtal är, att allt arbete skall betalas enligt prislistor som upprättats av parterna gemensamt och vari detaljerade priser åsatts alla arbeten, i regel enligt kvadratmetersystem. (En sådan prislista bifogas till påseende.)

Vidare ingår det i vår avtalspolitik att söka få alla, såväl oorganiserade som organiserade yrkesutövare, vilka bedriva målerirörelse mer eller mindre självständigt, att tillämpa gällande avtal och arbetspriser, samt att i samband därmed utföra arbetet yrkesmässigt, d. v. s. fullgott i kvalitativt hänseende.

Dessa grundprinciper äro erkända av alla de arbetsgivare inom vårt yrke som bedriva verksamhet på ett yrkesmässigt och ur avtals synpunkt lojalt sätt. Tilläggas bör att denna kategori ej är ensam om att bedriva målerirörelse.

Efter vad här anförts — som bör ses i anslutning till det efterföljande — vilja vi ingå på några av de motiv, som anförts av motionärerna i den väckta motionen. När vi då i dessa motiv finna, att motionärerna påtala det förhållandet att »blockad anordnas för att tvinga arbetsgivare att förmå hos honom anställda arbetare, som ej tillhöra organisation, att ingå i sådan», så framställer sig strax frågan, huruvida därmed avses framförande av krav på sådana lagstiftningsåtgärder, vilka skola giva arbetsgivare frihet att bryta emot gällande avtal? Ty då, såsom förut angivits, den principen är fastställd i våra avtal, att de till den avtalslutande organisationen anslutna arbetarna skola äga företrädesrätt till arbete, så följer därav att om en arbetsgivare icke tillämpar denna bestämmelse, är detta *brott emot gällande avtal*. Men motionärerna synas anse att åtgärder för avtalets hävdande i detta fall skall genom lagstiftning »stäckas». På annat sätt kunna vi ej uttolka deras yttrande sett i jämförelse med de för vårt verksamhetsområde gällande kollektivavtalens bestämmelser.

På liknande sätt måste vi bedöma motionärernas argument återgivna å sidan 2, sjätte och följande rader nedifrån, där det heter: »Blockad användes också för att av företagare uttvinga prestationer, som fackorganisationen godtyckligt ålägger och sålunda tager sig själv rätt i stället för att anlita den utväg lagen utvisar.»

Här hänvisa motionärerna till de lagliga vägar, som varje medborgare har rätt att tillgripa för att utfå tillgodohavanden av en motpart, samtidigt som det utslungas ett påstående, gående ut på att fackföreningarna godtyckligt fastställa krav och genomdriva dem. Under hänvisning till vad förut anförts, dels att våra avtal och prislistor äro grundade på av parterna gemensamt minutöst utarbetade detaljpriser och detaljbestämmelser, dels att skiljenämndsbehandling tillämpas för alla under avtalstiden uppstående tvister, våga vi påstå att sist berörda uttalande av motionärerna saknar grund i fakta vad det gäller vårt verksamhetsområde. *Rörande de exempel på åtgärder från en av våra avdelningar som motionärerna anført i motionens bilagor ha vi i särskild P. M. påvisat att de därvid framställda kraven grunda sig på bestämmelser i gällande avtal, och sålunda ej kunna betecknas såsom »godtyckligt framställda».* (Se bilaga.)

Men vi skulle kunna i ett flertal fall påvisa, *huru som arbetsgivare försökt att godtyckligt fränhända hos dem anställda arbetare* den rätt och de förmåner som äro fastställda i gällande avtal.

När motionärerna hänvisa fackorganisationerna i sådana fall att »anlita den utväg lagen anvisar», framställer sig ofrivilligt den frågan, huruvida det överhuvud taget verkligen finnes utvägar att med lagens hjälp ernå rättelse gentemot »företagare» som vilja bedraga sina arbetare. Erfarenheter har visat *att så icke är fallet*. Det har skett och sker i detta avseende många orättfärdigheter vilka icke låta sig beivras enligt gällande lag, utan där fackorganisationerna äro nödsakade att utnyttja de möjligheter som finnas i form av avspärrningsåtgärder för att ernå rättelse och utan dessa skulle i många fall företagare triumfera gentemot arbetarna, då det gäller krav på att komma i åtnjutande av de legitima förmåner som de ha rätt till enligt avtalens ordalydelse, eller som de, efter behandling i skiljenämnd, blivit tillerkända *med stöd av gällande bestämmelser*, där dessa måhända varit av omtvistad innebörd.

Det är påtagligt att det är på grund av okunnighet om de verkliga förhållandena som motionärerna gjort uttalanden av förenämnda art.

I motionen uttalas önskan om »ett effektivt ingripande mot den terror som de s. k. strejk- eller blockadvakterna» utöva. Huru opåkallat ett sådant ingripande är vad vårt verksamhetsområde beträffar, framgår därav att det aldrig, vare sig från vår motpart arbetsgivarna eller från allmänhetens sida framstälts anmärkning rörande i dylikt avseende förekommande anordningar. I den mån strejk- eller blockadvakter förekommit — vilket är i ganska liten omfattning — ha aldrig några misshälligheter försports rörande deras handhavande av detta uppdrag. Detta torde kunna bekräftas även från arbetsgivarna inom yrket.

Det ankommer ju ej på oss att avgiva yttrande rörande de förhållandena i detta avseende som exemplifierats genom i motionens bilagor återgivna »fall», under Beckerskonflikten, men vi kunna ej underlåta att som allmänt omdöme i denna sak framhålla, att lagstiftning till skydd emot dylika företeelser hör hemma under en helt annan rubrik än den som är åsatt motionen. Och vi måste tillägga att i fackorganisationernas verksamhet äro dylika företeelser ett i stort sett fullkomligt främmande inslag. De påminna om den vitalitet som mest uppammas inom vissa emot fackföreningsrörelsen fientliga medborgarekretsar, och som tar sig uttryck i lek med revolverar, eller andra, mer eller mindre, råa tilltag i s. k. Lappoanda. Men sådant kan utan tvivel bekämpas genom den lagstiftning som redan finnes.

Motionens allmänna tendens kan, trots den oklarhet i framställningen som vid läder densamma, betecknas såsom ett uttryck för den klassmoral, som alltsedan fackföreningsrörelsens första framträdande stämplat densamma såsom samhällsfientlig och samhällsfarlig. Tydligast framgår detta i motiveringen å tredje sidan 4:e stycket. Där åberopas bl. a. »det allmänna rättsmedvetandet» emot »*fackorganisationernas tvångsmakt*». Men det yttras ej något om sådana »det allmänna rättsmedvetandet kränkande» tvångsåtgärder som ta sig uttryck i *arbetsgivarnas lockouter*, ibland riktade emot arbetare vilka ej ha den minsta beröring med det arbetsområde inom vilket lönestrid råder. Ej heller antydes det något om att sådana tvångsåtgärder skola »stäckas», vilka gå ut på att hindra arbetare och tjänstemän att tillhöra organisationen. Vräkningarna av arbetarefamiljer med barn och sjuka personer ur bostäderna vid konflikttillfällena synas likaledes ha undgått motionärernas kritik.

Som slutsynpunkt få vi anföra, att enligt vår uppfattning är den av motionärerna påkallade lagstiftningen obehörlig, under det att en lagstiftning till skydd mot övergrepp och våldsåtgärder från de mot fackföreningsrörelsen fientliga medborgaregrupperna vore mera av behovet påkallad. Vi tillåta oss

alltså att på det bestämdaste avstyrka att några som helst åtgärder vidtagas i anledning av de väckta motionerna.

Stockholm den 17 februari 1931.

Högaktningsfullt
Svenska Målareförbundet.
O. Ljungquist.

P. M.

Avdelning 1 Stockholm meddelar följande rörande de i motionens bilagor anförda »fallen»:

Fallet Eklund.

Fackföreningens ingripande emot målerifirman Eklund var beroende av firmans vägran att tillämpa gällande avtal inom måleriyrket. I nämnda avtal finnas bestämmelser avseende i vilken omfattning arbetsgivare har rätt undanta arbete för egen del. Avdelningen fordrade, i enlighet med § 13, att Bröderna Eklund skulle tillämpa dessa bestämmelser likaväl som andra företagare inom yrket.

I tidningen Nya Dagligt Allehanda för den 8 dec. 1930, varur det väsentliga av i motionen anförda beträffande »fallet Eklund» äro tagna, anges än ytterligare krav från fackorganisationens sida bl. a. intagning av minst 3 arbetare på firmans arbetsplatser, att de skulle tillämpa 6 timmars arbetsdag och slutligen, att de till fackföreningen skulle utgiva visst skadestånd.

Vi ha tidigare i pressen tillbakavisat påståendet om dessa s. k. »krav» såsom varande osannfärdiga uppgifter och den omständigheten att motionärerna i sin motivering uteslutit just omnämnda påståenden om »krav» från fackföreningens sida få väl uppfattas så att motionärerna taga avstånd från vad N. D. A. och närstående organ i detta fall, på oriktiga grunder, givit offentlighet åt.

Kvar står dock en annan oriktig uppgift, nämligen den, att ombud från fackföreningen vägrat acceptera förslag från firman Eklund, att 2 delägare i densamma skulle inträda i fackorganisationen.

Sanningen är, att fackorganisationens ombud ej varit i tillfälle att avgiva något svar på en dylik framställning.

Slutligen vilja vi framhålla att även om firman Eklund ej undertecknat det mellan arbetare- och arbetsgivareorganisationerna ingångna avtalet har det ej förut framförts någon reservation från firman beträffande vare sig avtalets allmänna bestämmelser eller ackordspriserna. Firman har tvärtom bedrivit sina arbeten i enlighet med nämnda avtal *intill tidpunkten för konflikten*. Det skulle f. ö. bli ett ohållbart läge på byggnadsmarknaden, om man skulle tillåta de företagare, som icke äro medlemmar av den avtalsslutande arbetsgivareorganisationen, befrielse från skyldigheten att upprätthålla det på platsen gällande avtalet. Vägran att fullgöra denna skyldighet måste från vår sida beivras genom åtgärder för avtalets undertecknande och godkännande.

Fallet Kulle.

Angående målarefackföreningens ingripande mot Erik Kulle A. B. få vi anförda följande:

Kulle hade redan innan tvisten uppstod angående materialuppköpet från Beckers försökt lura sina arbetare. Så t. ex. lämnade han dem i stället för intjänt avlöning — som enligt avtalets § 8 skall utbetalas på viss angiven tid — en check utställd på viss bank. När en av arbetarna kom till banken för att lyfta pengar på checken förklarades det att Kulle ej hade täckning för densamma där, varför arbetarna alltså blevo utan avlöning den gången.

En stor del av de pr timma utgående arbetslönerna jämte ackordsöverskott voro förfallna till betalning innan konflikten angående Beckermaterialierna uppstod, och detta bl. a. har varit det icke minst avgörande skälet för åtgärderna emot Kulle.

Den 20 aug. 1930 konstaterades att firman använder sig av materialier från A. B. Wilh. Becker, vilka av organisationen förklarats i bojkott. Trots känedom om detta förhållande tillhandahåller firman dylika materialier. Firman förnekade först inköpen från Beckers, men inför påtagliga bevis finner den för gott att erkänna desamma. Denna konflikt avvecklas på sätt, att firman *skriftligen förband sig* att under pågående konflikt vid färghandelsfirmorna W. Beckers och Nya A. B. Hansen ej hos nämnda firmor göra sina inköp av materialier.

Men den 11 okt. finna arbetarna på arbetsplatsen anledning tro, att de materialier som tillhandahållas äro från Beckers, och underrättade också herr Kulle om att arbetet under sådana förhållanden nedlades tills saken blivit ordnad genom deras organisation.

Herr Kulle förnekar senare de gjorda inköpen hos Beckers i trots att full bevisning föreligger genom de åsatta etiketterna å emballaget som bära den av firman Becker under konflikten använda uppställningen. Som ytterligare bevisning för att Beckers materialier använts torde vara den omständigheten, att Kulle, hos firman Becker begärt 2,000:— kr. för att därmed söka avveckla de ekonomiska förpliktelserna beträffande obetalda arbetslöner som han vid tiden för organisationens konflikt med firman var avtalsenligt bunden att utbetala.

Det deponerades senare av firman hos notarius publicus ett visst belopp, men detta motsvarade ej det vid förhandlingar fastslagna ostridiga beloppet, och dessutom ställdes vissa villkor som ej fackföreningen kunde godtaga, emedan dessa icke stodo i överensstämmelse med avtalet. Fackorganisationen har icke vid något tillfälle gjort några svårigheter för en uppgörelse av Kullas mellanhavande, snarare torde andra krafter varit i rörelse, vilka med politiska motiv som grund inverkat för en förlängning av hans konflikt.

Fallet Johansson.

Stockholms målarefackförening har gentemot en målaremästare Oskar Johansson, Duvbo, företagit blockadåtgärder.

Anledningen är att denne icke utbetalar intjänta arbetslöner. Hans vägran motiveras med att han själv utfört en del av det arbete som den därvid anställde arbetaren debiterat å räkningen.

Målaremästare Johansson har gått tillväga på ett avtalsstridigt sätt på dessa arbeten, i det han själv påbörjar arbeten som han sedan ej slutför utan intager arbetskraft som slutför detsamma. Då han medgivit att arbetet är ackordsarbete, finnas inga bestämmelser i gällande avtal som stödja att arbetsgivare skola ha rätt att utföra del av sådant arbete som är utlämnat till ackordsarbetare.

Han vägrade senare att likvidera arbetet efter gällande avtalsbestämmelser likaså att utbetala ostridig fordran inom föreskriven tid. Vidare fordrade Johansson avdrag för vissa behandlingar som han påstår ej vara utförda av an-

ställda arbetare, men kunde ej med bevis styrka riktigheten i sitt påstående. I sådant fall föreskriver gällande avtal att uppgörelse skall ske på grundval av arbetarnas uppgifter. I detta fall har alltså icke något krav ställts som står i strid med gällande avtal, utan är fackföreningens åtgärd grundad på avtalsrättsliga anspråk.

För Svenska Målareförbundets avdelning 1
Stockholm.

(Namn.)

Stockholms Transportarbetarefackförening.

Anmodad att yttra mig om »Fallet Frid», som herr Trygger vill använda som stöd för sitt krav på skarpt lagstiftning mot fackföreningsrörelsen, får jag meddela följande:

Frid blev icke prickad som strejkbrytare. Hans avkoppling från arbetet i Nylunds åkeri verkställdes av hans arbetskamrater, men denna åtgärd var icke beslutad av fackföreningen. Att kamraterna handlade som de gjorde berodde nog till stor del på, att Frid sedan länge tillbaka varit illa tåld av dem.

Frid fick hela tiden och får alltjämt behålla sitt medlemskap i vår förening under förutsättning, att han betalar sin kontingent. Han hade således klar fackföreningsbok och därmed också utsikt att erhålla arbete där sådant fanns, men icke i Nylunds åkeri, där kamraterna icke tålde honom. Att under sådana förhållanden säga, »att han var prickad och avstängd från arbete» är minst sagt oförsäkämt. Påståendet att han från fackföreningen skulle erhållit rådet att köpa sig en häst och vagn och att han då skulle få arbete är ren dikt. Fackföreningen råder ingen att köpa sig häst eller bil, föreningen vill i stället begränsa antalet »bönåsar», och Frid var såsom klar fackföreningsmedlem oförhindrad att arbeta var som helst, antingen han ägde häst eller ej. Talet om att han var så »ekonomiskt illa ute» motsäges av det faktum, att han rätt snart köpte sig häst och kärra, varmed han obehindrat verkställt transporter. Det är dock intressant att se, att motionärerna anse den »ekonomiskt illa ute», som gått arbetslös 3 mån. Hur skall då inte den ha det, som får gå arbetslös i årtal. Jag hoppas att med detta ha klarlagt, att herr Trygger icke har någon anledning att återopa »Fallet Frid».

Ragnar Helgesson.

Ombudsman för Stockholms Transportarb.-fackf.

Svenska Livsmedelsarbetareförbundet.

Till Andra lagutskottet.

Då det givits oss tillfälle att taga del av den vid 1931 års riksdag av herr Trygger m. fl. i första kammaren inkomna motionen nr 129 rörande det av arbets- och näringsfriheten såväl som enskild självbestämningssrätt i övrigt

mot övergrepp från de i näringslivet verksamma organisationerna, få vi avge följande förklaring i fallet Svensson, Osby, Skåne, som enligt motionärernas uppfattning skulle vara en motivering för lagstiftning enligt omskrivna motion.

Vi få då redan från första början konstatera, att framställningen av fallet Svensson är från början fullständigt grundfalsk. När avtalet upprättades med ifrågavarande firma, så deltog i dessa förhandlingar Sveriges Bageriödkareförenings ombudsman, herr direktör William Björkman, Stockholm. Firman Svensson är nämligen ansluten till denna arbetsgivareorganisation. Herr Björkman deltog således i förhandlingarna som firmans representant, varvid överenskommelse träffades med huvudorganisationen om avtal. I detta avtal är införd i § 7 mom. 2 följande bestämmelse: »Arbetare skall efter vunnit anställning tillhöra den avtalslutande organisationen»; en punkt som också finns införd i det mellan förbundet och omskrivna arbetsgivareorganisation upprättade riksavtalet, således en praxis i avtalen inom bageriindustrien.

Då emellertid Svensson i Osby intar en framskjuten ställning inom pingströrelsen på platsen, så reagerade ju denne emot en sådan bestämmelse, då han hade en broder anställd i sitt bageri, vilken också tillhörde samma religiösa sammanslutning. Då förbundets stadgar icke innehålla något tryck vare sig i ena eller andra fallet evad det gäller individens personliga uppfattning i religionsfrågor, vilket också bevisas därav, att det finns ett stort antal religiösa medlemmar anslutna till vårt förbund, så ansåg sig förbundet icke kunna göra något avkall i ett fall som detta, då organisationsbestämmelsen kan anses som legaliserad inom bageribranschen. Det upplystes också från herr Svenssons sida, att denne hans broder var beredd att taga konsekvenserna av sin uppfattning genom att sluta sin plats och börja egen rörelse, en angelägenhet, som vårt förbund givetvis inte kunde inverka på. Vi ansågo således frågan ordnad, men fingo efter en tid meddelande om, att brodern stod kvar i bageriet, men att avtalet i övrigt tillämpades. Sedan vi tillskrivit firman och framhållit, att avtalet föreskriver så och så samt begärt rättelse och med hot om att företaget skulle blockeras, därest rättelse ej kom till stånd, svarade de Svensson med en del personliga, mot undertecknad kränkande skrivelser, samtidigt som han väjdade till förbundet att »lillebror» icke skulle behöva falla under avtalet. Först då och sedan förhandlingar förts i årtal tillgrepp förbundet blockaden, vilken varade en dag.

Ja, så ligger saken till. Vi kunna icke anse, att detta fall skulle kunna tagas som motiv till någon slags lagstiftning inom detta område.

Högaktningsfullt

Sv. Livsmedelsarbetareförbundet.

Hugo Pettersson.

Svenska Transportarbetareförbundet.

Stockholm den 22 februari 1931.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Undertecknad får härmed å Svenska Transportarbetareförbundets vägnar avgiva yttrande över inom riksdagen väckta motioner nr 129 i första kammaren och likalydande nr 187 i andra kammaren.

Helt visst har det vid fackliga konflikter förekommit och förekommer en del åtgärder som kunna klandras och även betecknas såsom övergrepp. Såväl samhället, som utanför striden stående firmor och personer, tillfogas härvid ekonomiska förluster. Att enbart lasta arbetareparten för dessa beklagliga resultat, måste rättvisligen anses oberättigat.

De av arbetaresidan vidtagna åtgärderna bliva dock mest synliga, därför att dessa måste offentliggöras till en större krets och för den stora allmänheten, för att ha någon betydelse, under det att arbetsgivarnas motsvarande åtgärder mera ske i det fördolda. Av arbetsgivarna vidtagna åtgärder äro helt säkert fullt ut lika brutala och även mera hänsynslösa än de vilka arbetareparten kunna anklagas för och merendels utgöra arbetarnas vidtagna åtgärder endast ett svar på arbetsgivarnas utmaningar och orättvisor.

Vi skulle från vårt förbunds verksamhetsområde kunna giva en mångfald exempel härpå, men vill endast taga ett av de mest uppseendeväckande fallen, där möjlighet även föreligger till kontroll över vår utsago.

Den stora hamnarbetarekonflikten 1908 avslutades genom en uppgörelse på grundvalen av ett förlikningsförslag framlagt av en för ändamålet tillsatt förlikningskommission med envoyen Günther som ordförande. Förlikningsförslaget innehöll det sedvanliga förbudet att inga repressalier eller trakasserier å någondera sidan fick förekomma. Vid denna tid fanns i Norrland ett större antal kooperativt sammanslutna stuveriföretag bestående av arbetare och smärre jordbrukare, vilka även inrymdes i denna avtalsuppgörelse, men likväl genomfördes en fullkomlig bojkott mot dessa företag från redare- och med dem förenade stuvareförbunds sida. Ja man drog sig icke ens för att öppet uppmana utländska rederier till deltagande i denna bojkott. En vädjan till förlikningskommissionens ordf. E. Günther resulterade visserligen i att han uttalade sig för fri konkurrens med lojala medel, men sedermera i ett annat svar till Svenska Arbetsgivareföreningen förklarade, att han icke ansåg det som brott mot uppgörelsen om redareorganisationen träffade uppgörelse med vissa firmor om utförande av allt förekommande stuvningsarbete.

Berörda arbetare insände därför en petition till den då sittande högerregeringen med hemställan, att den ånyo måtte sammankalla den förlikningskommission som framlagt det av parterna accepterade förslaget till uppgörelse, för att pröva huruvida de av arbetsgivarna vidtagna åtgärderna kunde betraktas såsom en lojal uppfyllelse av deras avtalsenliga förpliktelser. Petitionen var undertecknad av representanter för de kooperativt sammanslutna arbetare- och småbrukareföretagarne i Örnsköldsvik, Nordmaling, Sikeå, Skellefteå och Piteå.

På denna petition lämnades intet svar, varför undertecknad tog sig friheten att i riksdagen begära att få framställa en interpellation till civilministern, varför denna framställning icke tillmötesgåtts. Dåvarande högermajoritet i andra kammaren avslög interpellationsframställningen.

Flera av de motionärer som undertecknat här föreliggande motioner voro likväl medverkande eller kallsinniga mot att denna förföljelse stävjades, utan lämnade dessa petitionärer att under svält och umbäranden utkämpa en fruktlös kamp.

Det kan med detta exempel för ögonen starkt betvivlas att motionärerna äro allvarligt besjälade av en önskan att förhindra orättvisor och övergrepp vid fackliga konflikter, utan mera ha inriktat sig på att tillförsäkra arbetsgivareparten större kampmöjligheter genom att ytterligare klavbinda arbetarnas aktionsmöjligheter.

Man riktar sig därför mot blockaderna och utdelandet av s. k. blockadlappar, såsom de mest iögonfallande yttringarna av arbetarepartens stridsåtgärder.

Blockaderna.

Vad vårt förbund beträffar, utgör blockadproklamationen en ofrånkomlig åtgärd i samband med en utbruten transportarbetarekonflikt. Utan en sådan åtgärd vore nästan varje arbetsnedläggelse en meningslöshet, ty transporten skulle utan vidare överföras och utföras av någon annan samverkande firma. Skulle dylik blockad förbjudas finnes inget annat alternativ än att samhället fastställer löne- och arbetsvillkoren.

De i tidningspressen mest synliga blockadannonserna äro mestadels riktade mot smärre enskilda arbetsgivare för att skydda medlemmar mot trakasserier, orättvisa avskedanden, vägran att utbetala intjänt avlöning m. m.

Arbetsgivareorganisationen har i sina avtal sökt skydda sig mot dylika störningar genom diverse avtalsbestämmelser, däribland genom den under benämningen § 23 kända bestämmelsen, som dock i någon mån mildras genom skyldighet att träda i förhandling om påtalade fall, där så kräves av den avtalsslutande arbetareorganisationen. Smärre oorganiserade arbetsgivare sakna dylik högre förhandlingsinstans, varför omöjlighet att uppnå enighet mera allmänt leder till öppen konflikt. Det offentliga blockadtillkännagivandet betyder här vanligtvis endast ett meddelande om att på denna arbetsplats råder konflikt. En enligt vårt förmenande nödvändig åtgärd så att icke arbetare, omedvetna om dylikt konfliktförhållande, där kunna luras att taga anställning eller arbetsförmedlingsanstalter på rekvisition sända arbetskraft till arbetsplats där konflikt pågår.

Blockadlappar.

En annan åtgärd som tycks ha upprört motionärerna är den i samband med vissa konflikter praktiserade utdelningen av s. k. blockadlappar. Dylika behöva icke användas då det är fråga om stora industriella konflikter, men däremot oftast nödvändiga då det är fråga om konflikter vid företag där den stora allmänheten äro direkta köpare eller trafikanter. Synnerligast vid en konflikts början. Denna allmänhet följer icke så noga med konfliktsförhållandena att den kan hålla reda på dessa frågor. Varför skola de hållas okunniga om dessa frågor och av obekantskap med det verkliga läget luras att göra sina inköp i affärer, vilka de annars icke skulle vilja patronisera om de visste att konflikt där förelåg? Sammaledes kan även vara förhållandet vid trafikföretag.

Under omnibuskonflikten, Stockholm med omnejd, för några år sedan, förbjöd polismyndigheten utdelning av dylika strejkmeddelanden vid bussarnas hållplatser, med resultat att stämningen förbittrades genom myndigheternas partitagande.

Fastän icke direkt omnämnda i den exempelsamling motionärerna behagat framföra till stöd för sitt yrkande, anse vi oss dock böra påyrka att motionen måtte avslås.

För Svenska Transportarbetareförbundets styrelse.

Charles Lindley.